

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

Barbora Temlová

Institut generálního inhibitoria

Diplomová práce

Olomouc 2022

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Institut generálního inhibitoria“ vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje. Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou činí 119 947 znaků včetně mezer.

V Olomouci dne 29.8.2022

.....

Barbora Temlová

Tímto děkuji vedoucí mé diplomové práce JUDr. Kláře Hamulákové, Ph.D. za cenné rady, ochotu a odborné vedení při vypracování této práce.

Obsah

Obsah.....	4
Seznam použitých zkratk.....	6
1. Úvod.....	7
2. Institut generálního inhibitoria.....	10
2.1. Pojem.....	10
2.2. Vývoj institutu.....	10
3. Časová působnost generálního inhibitoria.....	13
3.1. Okamžik vzniku zákazu nakládání s majetkem.....	13
3.2. Okamžik zániku zákazu nakládání s majetkem.....	14
4. Srovnání inhibitorií a následků jejich porušení.....	16
4.1. Generální inhibitorium a relativní neplatnost.....	16
4.2. Speciální inhibitorium a absolutní neplatnost.....	19
5. Prohlášení o majetku a jeho vztah ke generálnímu inhibitoriu.....	22
6. Důsledky generálního inhibitoria pro účastníky exekučního řízení.....	26
6.1. Důsledky nařízení exekuce pro soudního exekutora a oprávněného.....	26
6.2. Důsledky nařízení exekuce a generálního inhibitoria pro povinného.....	27
6.3. Důsledky generálního inhibitoria pro manžela povinného.....	30
7. Důsledky nařízení exekuce a generálního inhibitoria pro osoby vstupující do právních vztahů s povinným.....	33
7.1. Rejstřík zahájených exekucí.....	33
7.2. Katastr nemovitostí.....	34
7.3. Centrální evidence exekucí.....	36
8. Výjimky z generálního inhibitoria.....	40
8.1. Výjimka dle § 44 odst. 4 EŘ.....	40
8.2. Výjimka dle § 44a odst. 1 EŘ.....	42
8.3. Odklon dle § 44a odst. 2 EŘ.....	43
8.4. Odklon dle § 44a odst. 3 EŘ.....	44
8.5. Odklon dle § 44a odst. 4 EŘ.....	45
8.6. Odklon dle § 44a odst. 5 EŘ.....	47
8.7. Výjimka dle § 54 odst. 6 EŘ.....	47
8.8. Výjimky stanovené OSŘ.....	48
9. Závěr.....	50

10. Zdroje	53
Abstract	58
Klíčová slova.....	59
Key words	59

Seznam použitých zkratk

Právní předpisy

OSŘ	zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
EŘ	zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád)
ProvVyh1	prováděcí vyhláška Ministerstva vnitra č. 418/2001 Sb., o postupech při výkonu exekuční a další činnosti
InsZ	zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)
OZ	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Ostatní

SJM	společní jmění manželů
NS	Nejvyšší soud
RZE	Rejstřík zahájených exekucí
CEE	Centrální evidence exekucí

1. Úvod

Počty zahajovaných exekucí každoročně dosahují vysokých čísel. Kupříkladu v roce 2016 bylo nařízeno celkem 680 569 exekucí, v roce 2017 šlo o 597 430 zahájených exekucí a v roce 2018 se jednalo o 499 663 nařízených exekucí. Ze statistik tak vyplývá, že z dlouhodobého hlediska má množství každoročně nařízených exekucí klesající tendenci. Roky 2019 a 2021 se však této klesající tendenci lehce vymykají, neboť v roce 2019 bylo zahájeno 507 764 exekucí a v roce 2021 šlo o 459 319.¹ Současně dochází k postupnému zvyšování průměrného počtu exekucí na osobu, zatímco v roce 2019 se jednalo o 5,72 exekucí na jednoho dlužníka, k datu 30.6.2022 stoupl průměrný počet exekucí na jednu fyzickou osobu na 6,1.² Lze tedy říci, že exekuce jsou fenoménem současné doby.

Z tohoto důvodu si myslím, že téma týkající se vymáhání vykonatelných pohledávek je velice aktuální, což bylo jedním z hlavních motivů pro výběr tohoto tématu. Institut generálního inhibitoria má v exekučním řízení bezesporu významnou roli, protože má dopad nejen na povinného a jeho manžela, ale také na třetí osoby, které s povinným vstupují do právních vztahů. Generální inhibitorium má totiž sloužit k ochraně majetkových zájmů oprávněného, a to tak, že zákon dává oprávněnému, či jiným zákonem určeným osobám, možnost dovolat se relativní neplatnosti právních jednání povinného, která byla učiněna v rozporu s tímto institutem. Toto téma jsem si pro svou diplomovou práci zvolila také proto, že mě tematika vykonávacího a exekučního řízení velmi zaujala a chtěla bych se jí v budoucnu věnovat.

Domnívám se, že v současné době chybí komplexní pojednání o institutu generálního inhibitoria, jeho porušení a odklony od daného zákazu. Navzdory závažnosti tohoto tématu jej odborná literatura řeší jen okrajově, proto bylo třeba při zpracovávání tohoto tématu vycházet nejen z komentářové literatury, monografií a odborných článků, ale také z judikatury Nejvyššího soudu, který se institutem generálního inhibitoria již několikrát zabýval. Pokud jde o poučovací povinnost exekutora v rámci vyrozumění o zahájení exekuce, je tato dle mého názoru také velmi stručná. Za cíl této práce si proto kladu určit, zda institut generálního inhibitoria představuje dostatečnou ochranu majetkovým zájmům oprávněného, a zda nepřestavuje nepřiměřený zásah do majetkových práv povinného a jeho manžela a případně i třetích osob, které s povinným vstupují do právních vztahů v době, kdy je vůči povinnému vedeno exekuční řízení. Za tímto účelem tak důkladně zkoumám zmíněný institut, jeho

¹ EXEKUTORSKÁ KOMORA ČR, Počet zahájených exekucí (FO+PO), počet ukončených exekucí (FO+PO) (roční přehled). [online]. statistiky.ekcr.info, 28.4.2022 [cit. 18. května 2022]. Dostupné na <<https://statistiky.ekcr.info/media/exekutorska-komora-staticky-list-iii-kveten-2022-1.pdf>>.

² EXEKUTORSKÁ KOMORA ČR, Vícečetné exekuce. [online]. statistiky.ekcr.info, 8.8.2022 [cit. 12. srpna 2022]. Dostupné na <<https://statistiky.ekcr.info/media/exekutorska-komora-staticky-list-v-2q-2022.pdf>>.

důsledky, výjimky z něj a skutečnosti s ním související. Výsledkem této diplomové práce by tak mělo být komplexní zpracování tohoto tématu.

Ve své diplomové práci si jako hlavní výzkumnou otázku kladu, zda přispívá institut generálního inhibitoria k lepší vymahatelnosti vykonatelné pohledávky povinného. Dále se v diplomové práci zabývám zodpovězením otázky, zda je takovýto institut, respektive zákaz nakládání s majetkem přiměřený. Další otázkou pak je, zda má třetí osoba vstupující do právního vztahu s povinným možnost včas získat informace o případných exekucích vedených vůči povinnému. V rámci jednotlivých kapitol a podkapitol pak bude odpovídáno na dílčí výzkumné otázky.

Co se týká vědeckých metod, ve své práci užívám metodu kompilační, pomocí níž popíši institut generálního inhibitoria a jeho fungování, a to za použití co nejširšího rozsahu odborných publikací a článků, relevantní judikatury, textu předmětných zákonů a komentářů k nim. Dále také metodu analýzy, kdy institut generálního inhibitoria rozdělím na jeho jednotlivé části, uvedu jeho vývoj, podmínky jeho vzniku, a podstatné skutečnosti, které s ním souvisejí. Tomu by také mělo odpovídat členění této práce do jednotlivých kapitol. K hledání souvislostí mezi generálním inhibitorem a dalšími relevantními instituty pak užívám metodu syntetickou. V souvislosti s výkladem právních norem pak používám jazykový výklad, neboť ten je „... *prvním krokem při interpretaci právního předpisu*“.³ Pro zjištění smyslu a účelu konkrétní právní normy pak používám objektivně teleologický výklad.⁴ Tyto metody výkladu pak užívám k dosažení recentního objektivního výkladového cíle, tedy zjištění, „*jaký objektivní význam má zákonný text pro jeho adresáta*.“⁵

Ve druhé kapitole nazvané Institut generálního inhibitoria se věnuji vymezení tohoto pojmu a jeho úpravě v zákoně č.120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti. Dále bych se v této kapitole zabývala vývojem daného institutu, zejména tedy novelou zák. č. 286/2009 s účinností od 1.11.2009. Zde je dílčí výzkumnou otázkou, s jakými negativními právními důsledky bylo porušení zákazu nakládat s majetkem spojováno před a po novelizaci.

Ve třetí kapitole týkající se časové působnosti bych se zabývala okamžikem vzniku a zániku zákazu nakládání s majetkem.

³ MELZER, Filip. *Metodologie nalézání práva: úvod do právní argumentace*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2010, s. 110.

⁴MELZER, Filip. *Metodologie nalézání práva: úvod do právní argumentace*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2010, s.163.

⁵ MELZER, Filip. *Metodologie nalézání práva: úvod do právní argumentace*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2010, s. 83.

Ve čtvrté kapitole se věnuji srovnání generálního a speciálního inhibitoria a sankcím v podobě relativní a absolutní neplatnosti, které zákon spojuje s jejich porušením. Zde bude také rozebráno, jaký majetek postihuje generální inhibitorium a jaký majetek postihuje inhibitorium speciální. Dílčí výzkumnou otázkou zde tedy bude, jaký je rozdíl mezi těmito inhibitorii.

V rámci kapitoly nazvané Prohlášení o majetku a jeho vztah ke generálnímu inhibitoriu se zabývám instituty sice rozdílnými, nicméně s oběma je spojena sankce pro případ, že by povinný měl v úmyslu znemožnit uspokojení nároku povinného tím, že by se poté, co nastanou účinky těchto institutů, zbavoval svého majetku.

V šesté kapitole s názvem Důsledky generálního inhibitoria pro účastníky řízení se zabývám postupem soudního exekutora při zahájení exekučního řízení. Dále se zde zaměřuji na zodpovězení dílčí výzkumné otázky, a to, zda je zákaz nakládání s majetkem přiměřený. Jedná se totiž o zásah do jednoho ze základních lidských práv, a to do práva vlastnit majetek a svobodně s ním nakládat. Zabývám se zde důsledky generálního inhibitoria na povinného a jeho manžela. Zmíním také důsledky vyplývající z tohoto institutu pro soudního exekutora a oprávněného.

Pokud jde o sedmou kapitolu, zde zabývám důsledky generálního inhibitoria pro třetí osoby, které vstupují do právních vztahů s povinným. Zde zaměřuji se na otázku, zda tyto osoby mají možnost se včas a přesně informovat o exekucích vedených proti povinnému. V současnosti existuje několik seznamů, jako je Rejstřík zahájených exekucí či Centrální evidence exekucí. Pokud se exekuce týká věcí zapisovaných do Katastru nemovitostí, rovněž i tento veřejný seznam má v rámci exekučního řízení svůj význam. Zkoumám zde, které z těchto seznamů jsou třetí osobě přístupné a jaké informace zde může získat.

V kapitole osmé odpovídám na dílčí výzkumnou otázku, jaké výjimky ze zákazu nakládání s majetkem existují a jak tyto výjimky fungují. Zabývám se zde výjimkami upravenými Exekučním řádem v ustanoveních § 44a odst. 1, § 44a odst. 2, § 44a odst. 3, § 44a odst. 4, § 44a odst. 5. Jelikož se v úvodu práce zabývám dvoukolejností právní úpravy exekucí, a při současné generální subsidiaritě OSŘ ve vztahu k EŘ zde zmiňuji také výjimky stanovené OSŘ v ustanoveních § 321 a § 322.

Závěr by pak měl obsahovat nejpodstatnější zjištění, kterých jsem dosáhla prostudováním literatury a v neposlední řadě také závěry jednotlivých výzkumných otázek.

2. Institut generálního inhibitoria

2.1. Pojem

Institut generálního inhibitoria je upraven v ustanovení § 44a zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a změně dalších zákonů (dále jen „EŘ“). Zákon tímto institutem zakazuje povinnému nakládat s veškerým svým majetkem, a to včetně nemovitých věcí a majetku, jenž patří do společného jmění manželů. Smyslem je zabránit povinnému, aby od okamžiku, kdy se dozví o zahájení exekučního řízení proti své osobě, nakládal se svým majetkem. Jeho dispozicí s majetkem by totiž mohla být ohrožena vymahatelnost pohledávky oprávněného.

Zákaz vyplývající z ustanovení § 44a odst. 1 EŘ představuje podstatný zásah do majetkových práv nejen povinného, ale případně i jeho manžela, a proto byly zákonodárcem zakotveny výjimky z tohoto zákazu. Některé výjimky vyplývají přímo ze zákona a o jiných musí rozhodnout soudní exekutor. Podle M. Kasíkové je však třeba tyto výjimky vykládat restriktivně.⁶ Účinky generálního inhibitoria se však vůbec nebudou vztahovat na případy, kdy je povinným stát či územně samosprávný celek (§ 44a odst. 5 EŘ).

Tento obecný zákaz nakládat s majetkem se vztahuje nejen k vymožení pohledávek peněžitých, ale také k pohledávkám nepeněžitým. U pohledávek směřujících k nepeněžitému plnění, jako je vyklizení, odebrání věci, rozdělení společné věci či provedení prací a výkonů, by se mohlo zdát, že vznik generálního inhibitoria není zapotřebí, avšak je třeba uvést, že součástí každé vymáhané pohledávky, tedy i té nepeněžité, jsou také náklady, které vznikly v souvislosti s jejím vymáháním. Z tohoto důvodu se generální inhibitorium vztahuje na veškeré pohledávky, aby tedy byl zajištěn majetek, z něhož by bylo možné nahradit náklady exekuce.⁷

2.2. Vývoj institutu

Zákaz nakládat s majetkem mířený proti povinnému byl ve znění exekučního řádu účinném do 31.10.2009 upraven v ustanovení § 44 odst. 7 tohoto zákona. Účinky zmíněného zákazu nastávaly k okamžiku doručení usnesení o nařízení exekuce povinnému. Navzdory vzniku generálního inhibitoria mohl povinný vykonávat běžnou obchodní činnost, udržovat a spravovat svůj majetek a uspokojovat své základní potřeby. V případě, že povinný postupoval

⁶ KASÍKOVÁ, Martina. In: KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 304 (§ 44a).

⁷ KASÍKOVÁ, Martina. In: KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 305 (§ 44a).

v rozporu s povinností vyplývající z § 44 odst. 7 EŘ, bylo takovéto jednání stíženo sankcí absolutní neplatnosti. Znamenalo to, že se neplatnosti právního jednání nemusel nikdo dovolávat, neboť nevznikla žádná subjektivní práva ani povinnosti. Exekuční řád v tomto znění zároveň nezakotvoval žádné výjimky z tohoto institutu, povinný tak nesměl za žádných okolností nakládat se svým majetkem, a to ani za účelem splnění exekuce.

Pro generální inhibitorium byl z hlediska novelizací nejpodstatnější rok 2009, kdy byly přijaty hned dva novelizující zákony, z nichž klíčovým pro tento institut byl zákon č. 286/2009 Sb., s účinností od 1.11.2009, který bývá označován jako tzv. střední novela.

Díky této novele došlo k zavedení zcela nového ustanovení § 44a EŘ, které je na rozdíl od dosavadní úpravy obsažené v § 44 odst. 7 EŘ, úpravou komplexní. V tomto novém ustanovení jsou totiž upraveny podmínky vzniku a dopady generálního inhibitoria, sankce za jeho porušení i možnosti, jak účinky zákazu nakládání s majetkem omezit.

Velice důležitou změnou, kterou přinesla střední novela, bylo zmírnění sankce za porušení zákazu nakládání s majetkem povinného, a to z absolutní neplatnosti právního jednání učiněného v rozporu s tímto zákazem na neplatnost relativní. Podle znění EŘ platného do 31.10.2009 bylo takové právní jednání neplatné, přičemž tato neplatnost nemusela být nikým namítána, neboť soudy k ní přihlížely i bez návrhu.⁸ Díky novelizaci je však takové právní jednání považováno za platné, pokud se jeho neplatnosti nedovolá exekutor, oprávněný nebo přihlášený věřitel (§ 44a odst. 1 EŘ, ve znění zákona č. 286/2009). Dovolání se relativní neplatnosti není vyžadováno od všech osob k tomu oprávněných, postačí, pokud tak učiní alespoň jedna z nich.⁹ Vládní návrh na vydání této novely původně s porušením institutu generálního inhibitoria spojoval neúčinnost¹⁰, avšak Ústavně právní výbor svým usnesením č. 154 ze dne 9. června 2009 doporučil Poslanecké sněmovně přijmout změnu tohoto ustanovení spočívající v zakotvení relativní neplatnosti namísto neúčinnosti.¹¹

Zároveň došlo k rozšíření výjimek ze zákazu nakládání s majetkem, kdy vedle výkonu běžné obchodní činnosti přibyl také výkon provozní činnosti, a dále pak z obecného zákazu nakládat s majetkem povinného bylo vyjmuto uspokojování základních životních potřeb osoby, k níž má povinný vyživovací povinnost.

⁸ KORBEL, František, PRUDÍKOVÁ, Dana. Nad změnami v exekučním řádu. *Právní rozhledy*, 20.11.2009, č. 22, s. 791-803.

⁹ PREISLER, Pavel. K některým změnám v exekučním řádu, *Právní rozhledy*, 2010, č. 10, s. 363-369.

¹⁰ VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. Sněmovní tisk 804/0. Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti. [online]. psp.cz, [cit. 18.12.2020], s. 28-29. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=804&CT1=0>>.

¹¹ Usnesení Ústavně právního výboru č. 154 ze dne 9. června 2009. Sněmovní tisk 804/1. [online]. psp.cz, [cit. 18.12.2020], s. 2. Dostupné na <<https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=804&CT1=1>>.

Střední novela zavedla hned několik možností, jak zcela nebo alespoň zčásti omezit účinky generálního inhibitoria. O zakotvení výjimek obsažených v ustanovení § 44a odst. 2 a § 44a odst. 3 EŘ se zasloužil Ústavně právní výbor, neboť ten jejich přijetí doporučil Poslanecké sněmovně.¹² Nepochybně tímto přispěl ke zvýšení ochrany práv povinného. Kromě zrušení generálního inhibitoria dle § 44a odst. 2 a omezení generálního inhibitoria ve smyslu § 44a odst. 3 EŘ zavedla střední novela také možnost povinného se souhlasem soudního exekutora a oprávněného zpeněžit svůj majetek.

Dále pak střední novela zavedla možnost zániku účinků generálního a speciálního inhibitoria dobrovolným splněním vymáhané pohledávky dle § 46 odst. 5 EŘ, ve znění zákona č. 286/2009 Sb. Současně byl touto novelou zakotven institut jistoty ve smyslu § 54 odst. 5 EŘ, ve znění zákona č. 286/2009 Sb., který má taktéž souvislost se zánikem generálního a speciálního inhibitoria.

Další novelou, která se dotkla generálního inhibitoria je tzv. velká exekuční novela, tedy zákon č. 396/2012 Sb. Tato novela zavedla nové znění § 44 odst. 4 EŘ, kterým se stanovuje další výjimka z generálního inhibitoria, kdy může soudní exekutor omezit jeho účinky, pokud je v hrubém nepoměru k majetku povinného. Nově je vznik generálního inhibitoria spojen s doručením vyrozumění o zahájení exekuce, namísto s doručením usnesení o zahájení exekuce.¹³

¹² Usnesení Ústavně právního výboru č. 154 ze dne 9. června 2009. [online]. psp.cz, Sněmovní tisk 804/1 [cit. 18.12.2020], s. 2. Dostupné na <<https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=804&CT1=1>>.

¹³ KORBEL, František, PRUDÍKOVÁ, Dana. Velké změny exekučního práva od 1. ledna 2013. *Právní rozhledy*, 2013, č. 1, s. 1-12.

3. Časová působnost generálního inhibitoria

3.1. Okamžik vzniku zákazu nakládání s majetkem

Zákaz nakládání s majetkem je nerozlučně spjat s vyrozuměním o zahájení exekuce, které je soudní exekutor povinen doručit všem účastníkům exekuce a podle okolností každého jednotlivého případu i dalším subjektům. Vyrozumění o zahájení exekuce není dle ustanovení § 44 odst. 1 EŘ rozhodnutím, nýbrž jen přípisem soudního exekutora.¹⁴

Podle ustanovení § 44 odst. 1 EŘ je soudní exekutor povinen doručit vyrozumění nejprve oprávněnému, a to do 15 dnů ode dne, kdy mu bylo doručeno pověření k vedení exekuce. V této lhůtě zpravidla soudní exekutor provede jen základní kroky ke zjištění majetku povinného, a to za účelem zkoumání, zda jsou splněny předpoklady pro rozhodnutí dle § 44 odst. 4 EŘ, tedy zda je vymáhaná povinnost ve vztahu k majetku povinného v hrubém nepoměru.

Účinky generálního inhibitoria nicméně nastávají až v okamžiku, kdy je vyrozumění o zahájení exekuce doručeno povinnému. Zákon však exekutorovi nestanovuje žádnou konkrétní lhůtu, v níž by musel povinnému vyrozumění a další písemnosti uvedené v § 44 odst. 1 EŘ doručit. Tímto je dán soudnímu exekutorovi čas pro důkladné zjištění majetku povinného. Teprve v okamžiku, kdy bude mít soudní exekutor dostatečný přehled o majetku povinného, zvolí vhodný a přiměřený způsob provedení exekuce, který pak určí v exekučním příkazu. Exekutor je tak povinen vyrozumění o zahájení exekuce povinnému doručit nejpozději s prvním exekučním příkazem v dané věci. Povinnému se vyrozumění doručuje, na rozdíl od oprávněného a dalších subjektů, do vlastních rukou. Pro doručování se přiměřeně použije právní úprava obsažená v ustanovení § 45 a násl. OSŘ. Soudní exekutor obecně doručuje písemnosti při procesních úkonech, jestliže je o takovém úkonu sepsán protokol, v němž účastník potvrzuje přijetí písemnosti.¹⁵ Může tak dojít kupříkladu k tomu, že soudní exekutor doručí vyrozumění o zahájení exekuce společně s písemnostmi dle § 44 odst. 1 EŘ v okamžiku, kdy již přišel k povinnému provést soupis movitých věcí. Pokud by doručení při procesním úkonu nebylo možné, pak v souladu s ust. § 56 EŘ ve spojení s ust. § 45 odst. 2 OSŘ doručuje exekutor písemnosti prostřednictvím veřejné datové sítě do datové schránky, a pokud je i takový způsob vyloučen, pak na elektronickou adresu, jestliže jsou pro to splněny zákonem stanovené podmínky. Jestliže by žádný z těchto způsobů doručování nebyl možný, pak soudní

¹⁴ SVOBODA, Karel. In: SVOBODA, Karel a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 1. vydání [online databáze]. Praha: C. H. Beck, 2022 [cit. 9.6.2022]. s. 281-292 (§ 44). Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgjpwe2zyguxhgys7giydamk7gezdx3qmy2di>.

¹⁵ KASÍKOVÁ, Martina. In: KASÍKOVÁ, Martina, ŠIMKA, Karel a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 527 (§ 56).

exekutor doručí písemnosti prostřednictvím provozovatele poštovních služeb nebo jiné osoby, která provádí přepravu zásilek. Vyrozumění o zahájení exekuce, stejně tak jako exekuční příkaz, může být doručeno fikcí podle § 49 odst. 4 OSŘ. Zákonem č. 286/2021 Sb. byla do EŘ zakotvena právní úprava doručování na ohlašovnu. V ustanovení § 56a odst. 4 EŘ je výslovně vyloučeno, aby takovým způsobem bylo oprávněnému doručováno vyrozumění o zahájení exekuce a povinnému a jeho manželovi písemnosti dle § 44 odst. 1 věty druhé EŘ, i přesto, kdy by některý z nich měl nahlášen trvalý pobyt na ohlašovně.

3.2. Okamžik zániku zákazu nakládání s majetkem

Na rozdíl od okamžiku vzniku generálního inhibitoria není jeho zánik vázán na vydání žádné konkrétní písemnosti. Z povahy generálního inhibitoria lze nicméně usuzovat na to, že zánik jeho účinků souvisí se skončením exekuce, k němuž může dojít dobrovolným splněním povinnosti dle § 46 odst. 6 EŘ, vymožením povinnosti dle § 46 odst. 2 EŘ nebo zastavením exekuce dle § 55 EŘ. Zánik účinků tohoto institutu nicméně může nastat také v případě některé z výjimek, kterým se věnuji v 8. kapitole.

Soudní exekutor zasílá povinnému společně s vyrozuměním a dalšími písemnostmi dle § 44 odst. 1 věty druhé EŘ také výzvu ke splnění vymáhané povinnosti. V této výzvě pak exekutor jednak přesně specifikuje výši vymáhaného plnění včetně jeho příslušenství a také vyčíslí zálohu na snížené náklady exekuce a náklady oprávněného.¹⁶ Dále pak v souladu s § 46 odst. 6 EŘ povinného poučí o důsledcích splnění vymáhané povinnosti v zákonné 30denní lhůtě, která běží od doručení výzvy. Pokud tedy povinný v této lhůtě splní vymáhaný nárok a uhradí zálohu na náklady, vydá soudní exekutor příkaz k úhradě nákladů exekuce a dnem, kdy příkaz nabývá právní moci, je exekuce provedena. Je však třeba mít na paměti, že účinky generálního inhibitoria během zmiňované 30denní lhůty již trvají. Jestliže tedy povinný vymáhané plnění ve zmiňované lhůtě dobrovolně splní a uhradí náklady, dochází k zániku generálního inhibitoria a také speciálního inhibitoria, které povinnému vzniklo k okamžiku doručení exekučního příkazu. Zánik inhibitorií nastává dle dikce § 46 odst. 6 EŘ již samotným splněním povinnosti a úhradou zálohy, nikoliv až právní mocí příkazu k úhradě nákladů.

Pokud by povinný nesplnil vymáhané plnění a neuhradil by zálohu na náklady v plné výši, přistoupí soudní exekutor k provedení exekuce, kterou dle ust. § 46 odst. 2 EŘ vede, dokud není vymožena povinnost stanovená v exekučním titulu včetně nákladů exekuce a nákladů

¹⁶ KASÍKOVÁ, Martina. In: KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 400 (§ 46).

oprávněného. I zde by, dle mého názoru, mělo dojít k zániku účinků inhibitorií okamžikem, kdy je nárok oprávněného včetně nákladů vymožen, nikoliv až k datu skončení exekuce nebo doručením vyrozumění o skončení exekuce dle § 46 odst. 8 EŘ. Oznámení o skončení exekuce totiž má, jak vyplývá ze zákona, pouze deklaratorní účinky. Vzhledem k subjektům, které ve svých registrech evidují poznámky o probíhajících exekucích, případně těm, kterým byla v rámci exekuce uložena nějaká povinnost, je doručení oznámení významné, neboť právě od tohoto okamžiku jsou tyto subjekty seznámeny s deblokací majetku povinného.

V případě zastavení exekuce pak bude zánik účinků inhibitorií bezesporu spojen s právní mocí rozhodnutí soudního exekutora nebo exekučního soudu o zastavení exekuce.

4. Srovnání inhibitorií a následků jejich porušení

Exekuční řád zakotvuje k ochraně majetkových práv oprávněného institut generálního inhibitoria, který má zabránit povinnému, aby záměrně snižoval hodnotu svého majetku či majetku ve SJM poté, co se dozví o zahájení exekučního řízení proti své osobě. Generální inhibitorium tak dopadá na celý majetek povinného, tedy i na ten, který povinný nabyt až po doručení vyrozumění o zahájení exekuce.¹⁷ Generální inhibitorium se nebude vztahovat na ten majetek povinného, u něhož bude dána některá z výjimek ze zákazu nakládání s majetkem, o kterých bude pojednáno níže.

S porušením generálního inhibitoria zákon spojuje sankci v podobě relativní neplatnosti právních jednání, která byla učiněna v rozporu s ním. Zákaz nakládání s celým majetkem, označovaným jako generální inhibitorium, je pak dále doplněn instituty speciálního inhibitoria a arrestatoria, které dopadají na majetek či práva, jež jsou vymezena v exekučních příkazech.¹⁸ Zákon se speciálním inhibitoriem spojuje absolutní neplatnost právních jednání týkajících se konkrétních věcí vymezených v exekučním příkazu. U generálního a speciálního inhibitoria je pak třeba odlišit okamžik, kdy jednotlivá inhibitoria nastávají a také následky, které s nimi zákon spojuje.

4.1. Generální inhibitorium a relativní neplatnost

Jak bylo uvedeno v předchozí kapitole, okamžik vzniku generálního inhibitoria se pojí k doručení vyrozumění o zahájení exekuce povinnému. Současně je třeba dodat, že „...účinnost zákazu je vázána na okamžik, kdy se povinný dozví, resp. má objektivní možnost dozvědět se o zahájení exekučního řízení – do 31. 12. 2012 bylo takovým okamžikem doručení usnesení o nařízení exekuce, od 1. 1. 2013 pak doručení vyrozumění o zahájení exekuce.“¹⁹ V případě, že povinný právně jedná před doručením vyrozumění, nelze se dovolávat neplatnosti takového právního jednání, neboť se předpokládá, že povinný o vedení exekuce proti své osobě před doručením vyrozumění o zahájení exekuce neví, a tudíž zde nelze dovozovat záměr povinného poškodit majetkové zájmy oprávněného tím, že sníží hodnotu svého majetku.²⁰

S porušením generálního inhibitoria je spojena neplatnost právních jednání povinného učiněných po doručení vyrozumění o zahájení exekuce, a to neplatnost relativní. Znamená to, že takové právní jednání je dle ustanovení § 44a EŘ považováno za platné, dokud se jeho

¹⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2013, sp. zn. 20 Cdo 2319/2013.

¹⁸ KASÍKOVÁ, Martina. In: KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, str. 368 (§ 44a).

¹⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5. 4. 2017, sp. zn. 20 Cdo 4109/2016.

²⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2015, sp. zn. 29 Cdo 4116/2013.

neplatnosti nedovolá některá z osob k tomu oprávněných. „*K dovolání se relativní neplatnosti je oprávněn (legitimován) ten, kdo je právním úkonem dotčen (ve svých právech a povinnostech vyplývajících z právního úkonu) a kdo (současně) neplatnost nezpůsobil sám.*“²¹ K námitce relativní neplatnosti právního jednání povinného má právo jednak soudní exekutor, ten tak může učinit pouze v případě, že exekuce nebyla pravomocně skončena²², a to včetně nákladů exekuce.²³ Dále se relativní neplatnosti mohou dovolat oprávněný či přihlášený věřitel. Vznést námitku relativní neplatnosti právního jednání povinného však mohou jen účastníci konkrétní exekuce, v rámci níž generální inhibitorium vzniklo. Znamená to, že „... účinky relativní neplatnosti právního jednání v důsledku porušení inhibitoria nelze přenášet do jiného exekučního řízení ve prospěch jiného věřitele, byť (pouhou náhodou) vedeného stejným exekutorem.“²⁴

Námitku relativní neplatnosti musí osoby k tomu oprávněné učinit nejen vůči povinnému, ale také vůči osobě, s níž povinný právně jednal v rozporu s generálním inhibitorem,²⁵ a rovněž i vůči manželovi povinného, pokud se právní jednání týkalo majetku ve SJM.²⁶ V případě relativní neplatnosti právních jednání učiněných v rozporu se zákazem nakládání s majetkem se ustanovení § 586 OZ nepoužije. Není tedy třeba dovolávat se neplatnosti u soudu, postačí, pokud k tomu oprávněné osoby učiní námitku relativní neplatnosti vůči všem stranám právního jednání a doručí jim dle § 44a odst. 1 EŘ exekuční příkaz nebo jiný vhodný projev vůle. Okamžik vydání exekučního příkazu není pro účely námitky relativní neplatnosti právního jednání odporujícího generálnímu inhibitoriu relevantní. Může být tedy vydán až poté, co povinný právně jednal.²⁷ Pokud by však povinný právně jednal až poté, co byl exekuční příkaz vydán a toto právní jednání by se týkalo majetku vymezeného v exekučním příkazu, byla by s tímto právním jednáním spojena absolutní neplatnost, neboť by bylo učiněno v rozporu se speciálním inhibitorem. Exekuční příkaz však může být k dovolání se relativní neplatnosti použit jen dokud exekuční řízení trvá. Pokud by exekuční řízení skončilo, exekuční příkazy tímto okamžikem pozbývají své účinky, a proto bude v takovou chvíli třeba povinnému a

²¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 4. 5. 2016, sp. zn. 21 Cdo 2569/2015.

²² WOLFOVÁ, Jitka., ŠTIKA, Martin. *Soudní exekuce*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, str. 85.

²³ KASÍKOVÁ, Martina. In: KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, str. 370 (§ 44a).

²⁴ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 16. 5. 2019, sp. zn. 20 Co 48/2019, bod 8.

²⁵ SVOBODA, Karel. *Exekuční řízení. Civilní proces z pohledu účastníka*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 34.

²⁶ KASÍKOVÁ, Martina. In: KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, str. 370 (§44a).

²⁷ KASÍKOVÁ, Martina. In: KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, str. 370 (§44a).

ostatním účastníkům právního jednání doručit jinou písemnost, z níž bude zřejmé, že se oprávněná osoba dovolává relativní neplatnosti konkrétního jednání.²⁸

Relativní neplatnosti je možné se dovolat v obecné promlčecí lhůtě dle ustanovení § 629 odst. 1 OZ. Jedná se tedy o lhůtu tříletou, která běží od okamžiku, kdy bylo právní jednání porušující zákaz nakládání s majetkem ukončeno. Relativní neplatnost pak působí zpětně k okamžiku, kdy k právnímu jednání odporujícímu zakazu došlo.²⁹ Oprávněný a přihlášený věřitel se však neplatnosti mohou dovolávat pouze tehdy, jestliže jejich pohledávka nebyla uspokojena, a to včetně příslušenství, a v případě oprávněného i jeho nákladů účelně vynaložených k vymožení pohledávky.³⁰ Judikaturou však byla možnost dovolat se relativní neplatnosti právního jednání odporujícího generálnímu inhibitoriu omezena. „*Je-li zastavena exekuce, aniž jí byl postižen majetek, s nímž povinný nakládal v rozporu s generálním inhibitorem ve smyslu ustanovení § 44 odst. 7 EŘ ve znění účinném do 31.10.2009, považují se úkony, jimiž povinný s tímto majetkem nakládal za trvání exekuce, za platné.*“³¹ Novelizace exekučního řádu, kterou došlo ke změně absolutní neplatnosti právních jednání porušujících generální inhibitorium na neplatnost relativní, nemá za následek upuštění od vnímání generálního inhibitoria jako institutu chránícího majetkové zájmy oprávněného. Právní jednání povinného tak má být i ve znění § 44a odst. 1 EŘ ve znění od 1.11.2009 považováno za platné, i když jím povinný porušil zákaz nakládání s majetkem, avšak zájmy oprávněného porušeny nebyly.³² Sankci v podobě neplatnosti právních jednání způsobenou porušením generálního inhibitoria nelze dle judikatury pojit ani s takovými právními jednáními, kterými nebyl zmařen účel exekuce v případech, kdy povinný sice právně jednal v rozporu se zákazem, avšak exekuce skončila úspěšně vymožením pohledávky oprávněného či byla zastavena dle ustanovení § 268 odst. 1 písm. b), c) nebo h) OSŘ.³³

Dle judikatury NS je rovněž platná smlouva o postoupení pohledávky, kterou měl povinný vůči manželovi oprávněné, přičemž ta tento závazek po svém manželovi zdědila. Povinný s oprávněnou uzavřel smlouvu o postoupení pohledávky v době, kdy proti němu byla exekuce

²⁸ ULRICH, Ladislav. *Exekuční řízení. Komentované vzory podání*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 54.

²⁹ KOS, Jiří. *Generální inhibitorium a ochrana práv osob jednajících s povinným* [online]. epravo.cz, 6. 4. 2012, [cit. 10. června 2021]. Dostupné na: <https://www.epravo.cz/top/clanky/generalni-inhibitorium-a-ochrana-prav-osob-jednajících-s-povinným-81498.html>.

³⁰ KASÍKOVÁ, Martina. In: KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, str. 370 (§44a).

³¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9.3.2011, sp. zn. 31 Cdo 4545/2008 (č. 84/2011 Sb. rozh. civ.).

³² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2.6.2020, sp. zn. 20 Cdo 1270/2020.

³³ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9. 3. 2011, sp. zn. 31 Cdo 4545/2008 (č. 84/2011 Sb. rozh. civ.).

vedena. Ta pak byla na návrh oprávněného částečně zastavena z důvodu zániku vymáhané pohledávky započtením ve smyslu ustanovení § 268 odst. 1 písm. g) OSŘ.³⁴

4.2. Speciální inhibitorium a absolutní neplatnost

Speciální inhibitorium nastává okamžikem vydání exekučního příkazu a vztahuje se na majetek, který je v něm vymezen. Pro speciální inhibitorium tedy není rozhodné doručení exekučního příkazu povinnému, nýbrž již samotná existence exekučního příkazu.³⁵ Současně je třeba, aby byla exekuce zapsána v rejstříku zahájených exekucí, jak vyplývá z ustanovení § 47 odst. 1 EŘ. V exekučním příkazu soudní exekutor určí způsob, jakým bude exekuce provedena, případně může zvolit i více způsobů provedení exekuce současně, jestliže to odůvodňují okolnosti daného případu. Vždy však soudní exekutor musí zvolit takový způsob provedení exekuce, který je vhodný. Tedy, který zjevně postačí k uspokojení pohledávky oprávněného, k náhradě nákladů exekuce a oprávněného. Exekuční řád zároveň zakotvuje jednotlivé způsoby provedení exekuce v ustanovení § 58 odst. 2 EŘ, přičemž soudní exekutor by je měl volit postupně, tedy v pořadí stanoveném v příslušném ustanovení. Soudní exekutor tedy vydává exekuční příkaz až poté, co učiní nezbytná šetření ke zjištění majetku povinného, z čehož následně usoudí, který ze způsobů provedení exekuce bude postačující pro uspokojení vymáhaného nároku a nákladů a zároveň bude nejméně zatěžujícím pro majetkovou sféru povinného. V exekučním příkazu je pak soudní exekutor povinen majetek, který je takto postihnout, přesně vymežit. Kromě vymezení majetku musí exekuční příkaz obsahovat náležitosti stanovené v ustanovení § 48 a § 49 EŘ. Současně je třeba uvést, že okamžikem vzniku speciálního inhibitoria nedochází k zániku inhibitoria generálního, nýbrž oba tyto instituty působí vedle sebe. Speciální inhibitorium pak společně s arrestatoriem institut generálního inhibitoria doplňuje.

Exekuční příkaz se dle ustanovení § 49 odst. 7 EŘ doručuje oprávněnému, povinnému a dalším osobám vymezeným OSŘ. Osoby, kterým se doručuje nařízení výkonu rozhodnutí jsou vymezeny v ustanoveních týkajících se jednotlivých způsobů výkonu rozhodnutí. Pokud je například zvolen způsob provedení exekuce přikázáním pohledávky z účtu povinného u peněžního ústavu ve smyslu ustanovení § 63 a násl. EŘ, použije se pro doručování ustanovení § 304 odst. 2 OSŘ. Dle něj je usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí doručováno kromě povinnému a oprávněnému také peněžnímu ústavu, u něhož má povinný účet. Všem těmto

³⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 4. 2013, sp. zn. 20 Cdo 2613/2011 (č. 21/2013 Sb. rozh. civ.)

³⁵ SVOBODA, Karel. *Exekuční řízení. Civilní proces z pohledu účastníka*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 34.

subjektům se usnesení doručuje do vlastních rukou. Vzhledem ke generální subsidiaritě OSŘ ve vztahu k EŘ, vyjádřené v ustanovení § 52 odst. 1 EŘ, se ustanovení občanského soudního řádu použijí přiměřeně i v rámci exekučního řízení, ledaže by toto bylo exekučním řádem stanoveno jinak. Exekuční příkaz vydaný v exekučním řízení se tak v případě provedení exekuce přikázáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu doručuje osobám dle ustanovení § 304 odst. 2 OSŘ. Zde je na místě podotknout, že i občanský soudní řád upravuje institut speciálního inhibitoria a také arrestatoria. Institut speciálního inhibitoria tak nastává u povinného ve vztahu k jeho peněžním prostředkům, které povinný má na svém bankovním účtu. Od tohoto okamžiku tak povinný nemá možnost s těmito peněžními prostředky nakládat v tom rozsahu, v jakém jsou postihnuty exekučním příkazem. Pokud peněžní prostředky na účtu povinného převyšují částku vymáhané pohledávky včetně jejího příslušenství, může povinný s peněžními prostředky převyšujícími vymáhanou pohledávku volně nakládat.³⁶ Institut arrestatoria pak nastává u peněžního ústavu, u kterého má povinný zřízen účet, a to doručením exekučního příkazu. Peněžní ústav tak od tohoto okamžiku má zakázáno nakládat s peněžními prostředky povinného na jeho účtu. Peněžní ústav tak nesmí z účtu povinného inkasovat ani ve svůj prospěch.³⁷

Pokud povinný jedná v rozporu se zákazem nakládání s majetkem vymezeným v exekučním příkazu, je toto právní jednání v souladu s ustanovením § 47 odst. 6 EŘ absolutně neplatné. Není proto třeba se tohoto jednání nikterak dovolávat, neboť soudní exekutor k tomuto jednání nepřihlíží bez dalšího. Jestliže povinný kupříkladu uzavřel kupní smlouvu, jejímž předmětem je věc vymezená v exekučním příkazu, přičemž soudní exekutor ani oprávněný nebyli účastníky smlouvy, ani k jejímu uzavření neudělili souhlas a současně nebyla celá částka získaná uzavřením kupní smlouvy povinným použita k uspokojení pohledávky oprávněného, je proto taková kupní smlouva absolutně neplatná.³⁸ Pokud by však byla částka získaná uzavřením kupní smlouvy beze zbytku použita povinným k úplnému uspokojení pohledávky oprávněného včetně nákladů, ačkoliv byla kupní smlouva uzavřena až po vydání exekučního příkazu a jejím předmětem byla věc uvedená v exekučním příkazu, není toto právní jednání neplatné.³⁹ Podle judikatury Nejvyššího soudu není ani rozhodné, zda bylo nakládáno s věcí pojatou či zatím nepojatou v soupisu nebo věcí v exekučním příkazu nevymezenou. „Rozhodující je skutečnost, že vymáhané plnění bylo zcela uspokojeno, takže není důvodu trvat

³⁶ SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, ŠÍNOVÁ, Renáta. *Občanský soudní řád*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 1206 (§ 304).

³⁷ Tamtéž.

³⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2015, sp. zn. 29 ICdo 47/2013.

³⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 4. 12. 2019, sp. zn. 20 Cdo 1503/2019.

*na tom, že právní jednání povinného, při němž došlo k porušení generálního nebo speciálního inhibitoria, je neplatné.*⁴⁰ Jestliže povinný pozbyde vlastnické právo k věci vymezené v exekučním příkazu například v důsledku odstoupení od darovací smlouvy nebo odvolání daru, kdy bude povinný vyzván k vrácení předmětu darovací smlouvy či v důsledku jiného právního jednání třetí osoby, případně jiných právních skutečností, zákaz nakládání s majetkem ve smyslu ustanovení § 47 odst. 6 EŘ tím nebude dotčen.⁴¹ To tedy znamená, že speciální inhibitorium brání povinnému v dispozici majetkem, který je postižen v exekučním příkazu. Povinný tak nesmí svým právním jednáním převést vlastnické právo k věci postižené exekučním příkazem na jiného. Pokud ale povinný pozbude vlastnické právo k věci v důsledku určitých právních skutečností nebo kupříkladu jednostranným právním jednáním jiného, nebude zde možné shledat rozpor s § 47 odst. 6 EŘ, a v zásadě ani s § 44a odst. 1 EŘ.

Jelikož je speciální inhibitorium vázáno na existenci exekučního příkazu, zaniká tento institut skončením exekučního řízení stejně jako účinky exekučního příkazu. Dle ustanovení § 47 odst. 7 EŘ zanikají účinky exekučních příkazů provedením exekuce či jejím zastavením.

⁴⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 4. 8. 2020, sp. zn. 20 Cdo 1934/2020, bod. 11.

⁴¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 10. 2007, sp. zn. 20 Cdo 2678/2006.

5. Prohlášení o majetku a jeho vztah ke generálnímu inhibitoriu

Jak je uvedeno výše, OSŘ upravuje v rámci jednotlivých způsobů provedení exekuce pouze institut speciálního inhibitoria, který postihuje jen majetek vymezený v usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí, přičemž obecný zákaz nakládání s majetkem povinného v tomto právním předpisu zcela chybí. Obsahuje však institut prohlášení o majetku, který se určitým způsobem dotýká právního jednání povinného. Tento institut umožňuje oprávněnému dozvědět se o majetku povinného, ze kterého by mohla být uspokojena jeho pohledávka.

I přes množství rozdílů mezi institutem generálního inhibitoria a prohlášením o majetku můžeme spatřovat jistou podobnost, a to ve skutečnosti, že zákon s oběma instituty spojuje sankci za dispozici s majetkem povinného. V případě prohlášení o majetku se jedná o sankci v podobě relativní neúčinnosti právního jednání učiněného poté, co bylo povinnému doručeno předvolání k prohlášení o majetku. U generálního inhibitoria je pak zákaz nakládání s majetkem spojován s doručením vyrozumění o zahájení exekuce povinnému, přičemž právní jednání odporující generálnímu inhibitoriu je stíženo sankcí relativní neplatnosti.

Relativní neúčinnost je s prohlášením o majetku spojena z toho důvodu, aby se povinný poté, co se dozví o záměru oprávněného vymáhat vůči němu svou pohledávku, nezačal svého majetku záměrně zbavovat, a tím tak omezit nebo znemožnit uspokojení pohledávky svého věřitele.⁴² Aby nedošlo k tomuto nežádoucímu stavu, je takové právní jednání povinného stíženo neúčinností již od okamžiku doručení předvolání k prohlášení o majetku.

Neúčinnost právního jednání nastává ex lege, a tudíž se jí oprávněný nemusí dovolávat u soudu. Postačí, pokud tak učiní vůči třetím osobám, tedy těm, na které povinný svůj majetek převedl. Znamená to, že oprávněný může vést výkon rozhodnutí jednak proti povinnému v rozsahu majetku, s nímž nenakládal, a jednak vůči třetím osobám, a to v rozsahu majetku, který na ně právním jednáním povinného přešel.⁴³ Právní jednání, které je relativně neúčinné, je totiž nadále platné a třetí osoba se v důsledku tohoto právního jednání stala vlastníkem předmětu dotčeného právního jednání.⁴⁴ Ustanovení § 260h OSŘ, tak „... představuje výjimku ze zásady, že exekuci je možné vést pouze na majetek povinného.“⁴⁵ Je třeba říci, že dobrá víra třetí osoby zde není chráněna.

⁴² DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád I, II. Komentář*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2009, s. 2150.

⁴³ SVOBODA, K., SMOLÍK, P., LEVÝ, J., ŠÍNOVÁ, R. *Občanský soudní řád*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 1041.

⁴⁴ MELZER, Filip, TĚGL, Petr, In: PULKRÁBEK, Zdeněk a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek III. § 419-654*. Praha: Leges, 2014, s. 794.

⁴⁵ LAVICKÝ, Petr. In: ŠTEVČEK, Marek a kol. *Občanský soudní řád (§ 251 až 376). Exekuční řád. Exekuční právo. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2015, s. 20.

Je na místě zde také zmínit, že institut prohlášení o majetku s sebou nese značnou nevýhodu pro třetí osoby, neboť neexistuje žádný veřejný seznam, z něhož by se tyto osoby dozvěděly o doručení předvolání k prohlášení o majetku osobě, se kterou vstupují do právního vztahu. Na rozdíl od této situace se doručení vyrozumění o zahájení exekuce eviduje v Centrální evidenci exekucí, přičemž třetí osoba, se kterou má povinný zájem svůj majetek postižený generálním inhibitoriem převést, se skrze tento veřejný seznam může o tomto omezení dozvědět.

Návrhem na podání prohlášení o majetku není zahájeno samo řízení o výkon rozhodnutí, a proto se nejedná o dispoziční úkon oprávněného, oprávněný tak tímto úkonem nedisponuje řízením. Soud však povinného k prohlášení o majetku může předvolat pouze na návrh podaný oprávněným. Oprávněný může návrh podat jen za předpokladu, že mu byla vykonatelným rozhodnutím přiznána peněžitá pohledávka (§ 260a odst. 1 OSŘ) a osvědčí-li, že jeho pohledávka nebyla nebo nemohla být uspokojena výkonem rozhodnutí příkázáním pohledávky z účtu dlužníka u peněžního ústavu, a to ani za pomoci soudu dle § 260 OSŘ nebo dle § 513 zákona o zvláštních řízeních soudních (§ 260b odst. 1 OSŘ). Zákon po oprávněném nevyžaduje, aby prokázal, že jeho pohledávka nebyla či nemohla být uspokojena výkonem rozhodnutí příkázáním pohledávky, ale postačí, pokud tuto skutečnost osvědčí příslušnými listinami. „*Osvědčení je míra zjištění skutkového stavu spočívající v dosažení závěru o pravděpodobnosti tvrzeného stavu, tedy nikoli plného poznání či jistoty ohledně skutkového stavu.*“⁴⁶ Takovou listinou, kterou oprávněný osvědčí nemožnost uspokojení pohledávky ve smyslu ustanovení § 260b odst. 1 OSŘ je především usnesení o zastavení výkonu rozhodnutí, případně jí může být i pouhé sdělení oprávněného soudu o neexistenci účtů povinného u peněžních ústavů či nemožnosti zjištění peněžních ústavů, u kterých by povinný měl mít zřízeny účty.⁴⁷ Dále je dle ustanovení § 260b odst. 1 OSŘ třeba, aby oprávněný k návrhu připojil stejnopis rozhodnutí, který musí být opatřen potvrzením o jeho vykonatelnosti. Ten však nemusí k návrhu připojit v případě, že jej podává u soudu, který o věci rozhodoval jako soud prvního stupně. Podle ustanovení § 260b odst. 2 OSŘ nelze návrhu na prohlášení o majetku vyhovět tehdy, probíhá-li proti povinnému insolvenční řízení pro úpadek či hrozící úpadek, případně trvají-li účinky moratoria. Insolvenční řízení má totiž, jak vyplývá z ustanovení § 109 odst. 1 písm. c) zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (dále jen „InsZ“), přednost před řízením o výkon rozhodnutí a řízením exekucím. Navíc

⁴⁶ ŠÍNOVÁ, Renáta, HAMULÁKOVÁ, Klára a kol. In: PETROV KŘIVÁČKOVÁ, Jana. *Civilní proces. Obecná část a sporné řízení*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 147.

⁴⁷ JIRSA, Jaromír. In: MÁDR, Jaroslav a kol. *Občanské soudní řízení. Soudcovský komentář. Kniha V (§251 až 376 o. s. ř.)*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2019. s. 55-56.

dlužník je podle ustanovení § 3 odst. 1 InsZ v úpadku, pokud má více věřitelů, peněžité závazky po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti a není-li tyto závazky schopen plnit. „... [V] případě, kdy probíhá insolvenční řízení a jedná se tak o kolektivní řízení, jsou individuální práva, která jsou uplatňována v exekučním řízení, nahrazena kolektivními právy všech dlužnických věřitelů a věřitel, který postupoval individuální cestou, se musí podřídít pravidlům kolektivního insolvenčního řízení.“⁴⁸ Dále nelze návrhu na prohlášení o majetku dle ustanoví § 260d odst. 2 OSŘ vyhovět tehdy, pokud byla u povinného zavedena nucená správa, dočasná správa nebo správa pro řešení krize podle zvláštních právních předpisů.

Naproti tomu generální inhibitorium naopak vzniká přímo ze zákona a nastává u veškerých pohledávek přiznaných exekučním titulem, ať už peněžité či nepeněžité povahy. Zároveň generální inhibitorium vzniká až po nařízení exekuce, zatímco prohlášení o majetku dle § 260a a násl. OSŘ je možné učinit pouze před zahájením řízení o výkon rozhodnutí.

Novelou EŘ, přesněji zákonem č. 286/2021 Sb. (dále jen „novela“), došlo ke zrušení oprávnění soudního exekutora vyzvat povinného k prohlášení o majetku, přičemž podle současného znění EŘ je exekutor oprávněn pouze nahlédnout do soudního spisu o prohlášení o majetku. Přejedná ustanovení novely nicméně připouštějí, aby exekutor provedl prohlášení o majetku za předpokladu, že povinného předvolal ještě před účinností novely.

Dvojkoľejnost právní úpravy exekucí umožňuje povinnému zvolit, zda bude svou vykonatelnou pohledávku vymáhat vůči oprávněnému prostřednictvím soudu, tedy výkonem rozhodnutí podle OSŘ nebo prostřednictvím soudního exekutora, který v exekučním řízení postupuje dle EŘ. Případně by oprávněný mohl zvolit kombinaci institutu prohlášení o majetku, kterým se dozví o rozsahu majetku, z něhož by mohl svou pohledávku uspokojit a následně by mohl podat exekuční návrh k soudnímu exekutorovi, například z toho důvodu, že se mu postup soudního exekutora jeví jako účinnější a zároveň na něj jako na oprávněného neklade exekuční řád tak vysoké požadavky jako občanský soudní řád. Jestliže by bylo využito institutu prohlášení o majetku, docházelo by ke střetu relativní neúčinnosti a absolutní neplatnosti, případně také ještě neplatnosti relativní. Mohou tak nastat následující dvě situace.

V prvním případě může jít o situaci, kdy povinný učiní prohlášení o majetku podle § 260h OSŘ a oprávněným je následně podán návrh na výkon rozhodnutí. Soud pak v usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí vymezí majetek, ze kterého bude pohledávka oprávněného uspokojena. Jestliže povinný za této situace nakládá se svým majetkem, na něhož se vztahuje

⁴⁸ KARTNER, Martin. Vzájemný vztah insolvenčního a exekučního řízení [online]. epravo.cz, 21. 1. 2015 [cit. 10. 7. 2021]. Dostupné na: <https://www.epravo.cz/top/clanky/vzajemny-vztah-insolvenčního-a-exekucního-řízení-96739.html>.

speciální inhibitorium založené příslušným ustanovením občanského soudního řádu, bude se zde střetávat jak relativní neúčinnost, tak i absolutní neplatnost. Přednost zde bude mít absolutní neplatnost, neboť dle komentářové literatury k ustanovení § 260h OSŘ „... *právní jednání, které je dle zákona (EŘ) neplatné, nemůže být současně dle jiného zákona (OSŘ) neúčinné.*“⁴⁹ Ačkoliv by v tomto případě šlo o střet absolutní neplatnosti a relativní neúčinnosti dle stejného právního předpisu, tedy OSŘ, domnívám se, že by zde absolutní neplatnost měla mít přednost, i navzdory tomu, že dle ustanovení § 574 NOZ má být na právní jednání hleděno spíše jako na platné než neplatné. Pokud je jednání absolutně neplatné, není zde od počátku a k takovému právnímu jednání se vůbec nepřihlíží. Tímto je tak dle mého mínění zvýšena výdobytnost pohledávky oprávněného. Při právním jednání povinného, jenž se týká zbývajících majetku, tedy majetku nevymezenému v usnesení, se uplatní relativní neúčinnost. Zákon však nestanovuje, do jakého okamžiku se oprávněný může relativní neúčinnosti dovolat. Dle názoru vyjádřeného v komentáři k ustanovení § 260h OSŘ tak oprávněný může učinit po celou dobu trvání své pohledávky vůči povinnému.⁵⁰ Znamená to, že se oprávněný může domáhat relativní neúčinnosti právních jednání povinného od okamžiku, kdy je povinnému doručeno předvolání k prohlášení o majetku až do okamžiku, kdy je jeho pohledávka uspokojena jejím vymožením.

Druhá situace nastane tehdy, pokud povinný učiní prohlášení o majetku dle § 260h OSŘ, ale následně podá oprávněný návrh na zahájení exekuce k soudnímu exekutorovi. Pak dochází ke střetu relativní neúčinnosti vyplývající z OSŘ a relativní neplatnosti vznikající dle EŘ. V případě nakládání s majetkem vymezeným v exekučním příkazu se pak k těmto následkům připojí i neplatnost absolutní. Jestliže jde o nakládání s majetkem uvedeným v exekučním příkazu, rovněž bude mít před neúčinností přednost absolutní neplatnost. V rozsahu majetku, jenž není postižen v exekučním příkazu, dochází ke střetu relativní neúčinnosti a relativní neplatnosti. Přednost by zde dle mého názoru měla mít relativní neplatnost, neboť dovolá-li se jí k tomu oprávněná osoba, právní jednání, které bylo učiněno v rozporu s generálním inhibitoriem, zde není od počátku.

Závěrem bych chtěla uvést, že z účinků prohlášení o majetku OSŘ nestanovuje žádné výjimky tak, jak to činí exekuční řád u generálního inhibitoria a relativní neplatnosti v ustanovení § 44a.

⁴⁹ SVOBODA, K., SMOLÍK, P., LEVÝ, J., ŠÍNOVÁ, R. Občanský soudní řád. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 1042.

⁵⁰ JIRSA, Jaromír. In: MÁDR, Jaroslav a kol. *Občanské soudní řízení. Soudcovský komentář. Kniha V (§251 až 376 o. s. ř.)*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2019. s. 66.

6. Důsledky generálního inhibitoria pro účastníky exekučního řízení

6.1. Důsledky nařízení exekuce pro soudního exekutora a oprávněného

Exekuční řízení je zahájeno na návrh oprávněného, který jej podá k soudnímu exekutorovi dle svého vlastního výběru. Tento soudní exekutor dle § 43a odst. 1 EŘ musí nejpozději do 15 dnů ode dne zahájení exekučního řízení požádat exekuční soud o pověření k vedení exekuce. Pokud jsou splněny zákonem stanovené podmínky, vydá soud exekutorovi toto pověření. Po doručení pověření, postupuje soudní exekutor rychle a účelně, přičemž veškeré úkony k provedení exekuce činí z moci úřední. Při tomto svém postupu pak dle § 46 odst. 1 EŘ dbá ochrany práv účastníků řízení i třetích osob dotčených jeho postupem. Především podle okolností případu posoudí, jakým způsobem bude exekuce provedena, aby skutečně vedla k vymození povinnosti uložené v exekučním titulu a zároveň, aby takovýmto způsobem provedení nedošlo k nepřiměřenému zásahu do práv povinného. Za tímto účelem je nezbytné, aby soudní exekutor náležitě zjistil rozsah majetku povinného, a případně i majetku jeho manžela. Přehled o majetku povinného navíc soudnímu exekutorovi poslouží také pro případ, že by z majetku povinného něco ušlo a bylo by třeba uplatnit námitku relativní neplatnosti takového právního jednání pro rozpor s § 44a odst. 1 EŘ.

Aby byl naplněn účel exekučního řízení, měla by být exekuce rychlá a překvapivá, respektive by se povinný neměl o zahájení exekuce dozvědět dříve, než je mu doručeno vyrozumění o jejím zahájení, s nímž jsou spojeny účinky generálního inhibitoria. Pokud by se totiž povinný o exekuci dozvěděl před doručením vyrozumění a v této době by se začal zbavovat svého majetku, nemohl by se oprávněný dovolávat relativní neplatnosti právních jednání povinného, ale musel by uplatnit námitku relativní neúčinnosti dle ustanovení § 589 a násl. OZ. Z tohoto důvodu musí soudní exekutor postupovat obezřetně, přičemž započít se zjišťováním majetku může dle § 35 odst. 3 EŘ až od okamžiku, kdy je mu doručeno pověření k vedení exekuce. Právě od tohoto okamžiku může soudní exekutor využít svého práva požádat zákonem označené subjekty dle § 33 a násl. EŘ o jejich součinnost. Jestliže by exekutor kupříkladu lustroval povinného v Centrální evidenci obyvatel, aniž by bylo exekuční řízení řádně zahájeno, dopustil by se kárného provinění.⁵¹ *„Je však důležité uvést, že daná povinnost součinnosti třetích osob může být uložena pouze ve vazbě na konkrétní exekuční řízení, za účelem co nejefektivnějšího vymození vykonatelné pohledávky. Z toho vyplývá i požadavek na*

⁵¹ Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 27.1.2016, sp. zn. 15 Kse 6/2015-103, bod 51.

řádnou formulaci výzvy k poskytnutí součinnosti. Žádosti o sdělení jakýchkoliv informací o majetku povinného a jeho správě, které se konkrétní exekuce přímo nedotýkají, je nutno striktně odmítnout.“⁵² Tím tedy v určitém rozsahu prolomena povinnost mlčenlivosti, kterou daným subjektům ukládá zvláštní právní předpis. Subjekty vymezené v § 33 jsou povinny exekutorovi jím požadované údaje poskytnout, a to bez zbytečného odkladu. V případě nesplnění této povinnosti jim exekutor může dle ustanovení § 34 odst. 5 EŘ uložit pořádkovou pokutu.

Pokud je to možné měla by být exekutorovi součinnost poskytnuta v elektronické podobě. „Taková právní úprava by měla přispět zejména ke zrychlení postupu v exekučním řízení a k eliminaci chyb vyvolaných ručním zpracováním odpovědí na žádost o součinnost, a v důsledku toho i k efektivnějšímu a rychlejšímu vymáhání pohledávek, aniž by došlo k porušení nebo ohrožení práv povinného.“⁵³ Soudní exekutor tak na základě automatické žádosti o poskytnutí údajů obdrží od dotázaného subjektu automatickou odpověď, a to v rádech několika minut. Jistou výhodou může navíc představovat také vedení elektronického exekučního spisu, který exekutorovi umožňuje automatické a pravidelné zjišťování či ověřování údajů prostřednictvím součinnosti dle § 33 EŘ.⁵⁴

6.2. Důsledky nařízení exekuce a generálního inhibitoria pro povinného

Zákon spojuje s doručením vyrozumění o zahájení exekuce vznik účinků generálního inhibitoria. Od okamžiku, kdy je vyrozumění doručeno povinnému, nesmí nakládat s veškerým svým majetkem, jakož i s majetkem patřícím do SJM. Tímto je však významným způsobem zasaženo do jednoho ze základních lidských práv, a to práva na vlastnictví. Vlastnické právo je garantováno řadou lidskoprávních dokumentů. Podle čl. 17 odst. 1 Listiny základních práv EU má „každý právo vlastnit zákonně nabytý majetek, užívat jej, nakládat s ním a odkazovat jej. ... Užívání majetku může rovněž být upraveno zákonem v míře nezbytné z hlediska obecného zájmu.“ Evropská úmluva o ochraně lidských práv v čl. 1 dodatkového protokolu pak stanovuje, že „každá fyzická nebo právnická osoba má právo pokojně užívat svůj majetek.“ Na vnitrostátní úrovni se pak jedná o Listinu základních práv a svobod (dále jen „LZPS“), v níž je ochrana vlastnickému právu poskytována v čl. 11. Zmiňované lidskoprávní dokumenty tak kromě ochrany tohoto základního práva umožňují i jeho omezení, přičemž vyžadují, aby takové omezení bylo stanoveno zákonem, a aby se tak dělo v obecném zájmu.

⁵² Nález Ústavního soudu ze dne 10.9.2014, sp. zn. I. ÚS 3859/13, bod. 26.

⁵³ SVOBODA, Karel. In: HOZMAN, David a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 1. vydání [online databáze]. Praha: C. H. Beck, 2022 [cit. 23.6.2022]. s. 197-201 (§ 34). Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgjpwe2zyguxhgys7giydank7gezdx3qmyzti>.

⁵⁴ ŠTIKA, Martin. *Exekuce v praxi*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021. s. 96.

„Vlastnictví jako garance určitého právního postavení osoby omezuje veřejnou moc v zásadách do vlastnictví již konstituovaného. Zásah do garance vlastnictví jako základního práva je možný jen skrze imperativní zákonnou úpravu, na kterou jsou kladeny požadavky odpovídající nárokům z testu proporcionality. Taková právní úprava musí rovněž odpovídat nárokům plynoucím z principu právního státu, a tak musí být jasná a přístupná, její důsledky musí být předvídatelné, musí omezovat exekutivní diskreci a musí být dána možnost posoudit rozhodování exekutivy o zásadách do vlastnictví nezávislými a nestrannými soudy.“⁵⁵

K poměrování ústavnosti zásahu do základních práv ÚS používá v závislosti na intenzitě přezkumu různé druhy testů, a to přísný, test proporcionality jako příkaz k optimalizaci a mírnější, test racionality jako test vyloučení extrémní disproportionality.⁵⁶ Domnívám se, že pro posouzení přiměřenosti, a tedy i ústavnosti institutu generálního inhibitoria by měl být zvolen test proporcionality, neboť zde dochází k zásahu do základního práva ze strany veřejné moci.

Nejdříve je třeba určit kolidující práva. Na straně jedné je to právo povinného disponovat svým majetkem, jakožto právo chráněné čl. 11 LZPS, a na straně druhé to je právo oprávněného na uspokojení plnění, které mu bylo přiznáno vykonatelným exekučním titulem, přičemž se ve většině případů rovněž bude jednat o ochranu vlastnického práva, která byla uplatněna v nalézacím řízení.

Test proporcionality sestává ze tří kroků. Prvním krokem je vhodnost, tedy zda je možné daného cíle dosáhnout zvoleným prostředkem.⁵⁷ Sledovaným cílem je zde uspokojení oprávněného, které je také účelem samotného exekučního řízení. ÚS navíc v účelu exekučního řízení shledává obecný zájem.⁵⁸ Jak bylo již několikrát uvedeno, generální inhibitorium má zabránit povinnému, aby v průběhu exekučního řízení snižoval hodnotu svého majetku tím, že jej kupříkladu převede na jiného. Pokud by se povinný v průběhu exekuce svého majetku zbavoval, mohlo by v krajním případě dojít k tomu, že by nebylo možné nárok oprávněného vůbec vymoci a exekuční řízení by tak muselo být zastaveno pro nemajetnost povinného. Tím, že je povinnému zakázáno nakládat s majetkem, je zachována možnost uspokojení vymáhané povinnosti z toho, co se nachází ve vlastnictví povinného ke dni doručení vyrozumění o zahájení exekuce a rovněž také z takové majetku, který nabude až po doručení vyrozumění.

⁵⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 21.4.2009, sp. zn. Pl. ÚS 29/08, bod 37.

⁵⁶ BARTOŇ, Michal a kol. *Základní práva*. Praha: Leges, 2016, s. 320.

⁵⁷ BARTOŇ, Michal a kol. *Základní práva*. Praha: Leges, 2016, s. 96.

⁵⁸ Usnesení Ústavního soudu ze dne 30.7.2014, sp. zn. III. ÚS 546/14.

Protože je první kritérium naplněno, je třeba přikročit ke zkoumání druhého kritéria, a tím je potřeba. Zde je třeba zkoumat, zda je možné stejného cíle dosáhnout i jiným, méně závažným zásahem do omezovaného práva.⁵⁹ Dle mého názoru nelze dosáhnout zachování veškerého postižitelného majetku povinného v exekučním řízení jiným způsobem než zákazem s jeho nakládáním. Pokud by bylo povinnému zakázáno nakládat pouze s majetkem určeným v exekučním příkazu, mohlo by se stát, že by tento majetek k uspokojení oprávněného ve výsledku nepostačoval, což by zajisté vedlo soudní exekutory k tomu, že by preventivně volili zjevně nevhodné způsoby provedení exekuce, čímž by byl povinný zatížen mnohem více než generálním inhibitoriem. Mírnějším prostředkem se také může jevit kupříkladu námitka relativní neúčinnosti právního jednání ve smyslu § 589 a násl. OZ, ta by ale dle mého mínění, nebyla tak efektivní jako zákaz nakládání s majetkem pod sankcí relativní neplatnosti, a zároveň by tak do exekučního řízení byly vtahovány další osoby. Navíc by rozhodování civilních soudů o námitce dle § 589 OZ prodlužovalo exekuční řízení, čímž by bylo oddalováno dosažení jeho účelu.

Posledním kritériem testu proporcionality je přiměřenost v užším smyslu. Zde je zkoumáno, zda je zvolený prostředek přiměřený vzhledem ke sledovanému cíli.⁶⁰ Zákonodárce ponechává povinnému, navzdory zákazu nakládání s veškerým majetkem, určitý stupeň svobody v jeho užívání, tím, že zakotvuje výjimky z takového zákazu. Povinnému je tak kupříkladu umožněno uspokojovat základní potřeby své a osob, jímž je povinen výživou. Případně může povinný svým vlastním aktivním jednáním přispět k rychlejšímu vymožení plnění a tím tak docílit dřívějšího ukončení negativních důsledků generálního inhibitoria. Převážná část výjimek z generálního inhibitoria je pak upravena v ustanovení § 44a EŘ, kterým se věnuji v samostatné kapitole této práce. Zároveň je třeba podotknout, že pokud by povinný přece jen jednal v rozporu se zákazem, aniž by se jednalo o některou z výjimek, bylo by takové právní jednání stiženo sankcí relativní neplatnosti. Znamená to, že takovéto právní jednání je platné, dokud se jeho neplatnosti nedovolá některé z osob k tomu oprávněných. Ty pak mohou uvážit, za námitku uplatní, či nikoliv.

Z uvedeného tedy vyplývá, že institut generálního inhibitoria je přiměřený, i navzdory tomu, že je k povinnému poměrně přísný. Tato přísnost je nicméně namístě, neboť se v rámci exekučního řízení nelze spoléhat, že povinný nebude mít v úmyslu oprávněného zkrátit a vyhnout se splnění povinnosti, která mu byla exekučním titulem uložena.

⁵⁹ BARTOŇ, Michal a kol. *Základní práva*. Praha: Leges, 2016, s. 96

⁶⁰ Tamtéž.

6.3. Důsledky generálního inhibitoria pro manžela povinného

Od okamžiku, kdy má povinný objektivní možnost dozvědět se o zahájení exekuce, tedy od okamžiku, kdy je mu doručeno vyrozumění o zahájení exekuce, nemůže nakládat s veškerým svým majetkem,⁶¹ a to včetně majetku patřícího do SJM. Tento zákaz tak má zásadní vliv i na manžela povinného.

Vzhledem k tomu, že je téma SJM a exekuce velmi široké, zmíním jej jen okrajově a jen z hlediska zákonného režimu. SJM je dle § 708 a § 710 OZ souhrnem aktiv a pasiv, která vznikla manželům nebo jednomu z manželů za dobu trvání manželství. Z tohoto obecného pravidla pak existuje řada výjimek (např. § 709 odst. 1). V souvislosti s pasivy, tedy závazky, je třeba zmínit, že ne všechny z nich do SJM spadají. Součástí SJM jsou takové dluhy, které převzali oba manželé nebo pouze jeden z nich ovšem se souhlasem druhého manžela, a také dluhy, které převzal jen jeden z manželů sice bez souhlasu druhého, avšak učinil tak při obstarávání každodenních nebo běžných potřeb rodiny. Pokud jde o společné dluhy manželů, lze je uspokojit jak z výlučného majetku kteréhokoli z manželů, tak i z veškerého majetku patřícího do SJM.⁶² Je však třeba, aby exekuční titul zněl na oba manžely, neboť soudní exekutor je jím vázán a není oprávněn přezkoumávat, zda odpovídá hmotnému právu.⁶³ Pokud exekuční titul směřuje proti oběma manželům, jsou oba manželé povinnými ve smyslu § 36 odst. 1 EŘ.⁶⁴ Zde tak bude generální inhibitorium působit účinky vůči oběma manželům bez jakýchkoli pochybností.

Z pohledu zákazu nakládání s majetkem ve smyslu § 44a odst. 1 EŘ se zajímavou může jevit situace, kdy se jedná o výlučný dluh jednoho z manželů, a proto exekuční titul zní pouze na manžela-dlužníka. Zde pak rozsah postihu SJM bude záležet na povaze takového dluhu. Obecně tak platí pravidlo zakotvené v § 731 OZ, tedy že se oprávněný může uspokojit nejen z majetku povinného, ale i z celého majetku patřícího do SJM. Pokud se však bude jednat o výlučný dluh jednoho z manželů, který naplní podmínky uvedené v § 732 OZ, tedy kupříkladu výlučný dluh povinného, s nímž druhý manžel nesouhlasí a tento nesouhlas projevil vůči oprávněnému bez zbytečného odkladu, nebo se může jednat o výlučný dluh vzniklý ještě před uzavřením manželství, pak lze v exekuci postihnout i majetek patřící do SJM ovšem jen v rozsahu tzv. hypotetického vypořádacího podílu, tedy jen do výše, kterou by představoval

⁶¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5.4.2017, sp. zn. 20 Cdo 4109/2016.

⁶² PSUTKA, Jindřich. *Společné jmění manželů*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 169.

⁶³ SVOBODA, Karel. *Zastavení exekuce*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 52-53.

⁶⁴ MAXA, Hubert. Vypořádání společného jmění manželů v průběhu exekuce. *Právní rozhledy* [online]. 2020, 15-16 [cit. 19. 5. 2022], s. 522-528. Dostupné na: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembsgbpxa4s7ge2v6mjwl5zv6njsgi&groupIndex=0&rowIndex=0#>

podíl manžela-dlužníka, kdyby došlo ke zrušení a vypořádání SJM ve smyslu § 742 OZ.⁶⁵ Manžel povinného se pak v případech, kdy je exekucí postihován majetek v SJM či jeho výlučný majetek stává účastníkem řízení dle § 36 odst. 2 EŘ. Okamžikem vzniku jeho účastenství v exekučním řízení je pak vydání exekučního příkazu, kterým je takový majetek postihován.⁶⁶

Jestliže má povinný zakázáno nakládat s veškerým svým majetkem včetně majetku patřícího do SJM, vyvstává zde otázka, zda se generální inhibitorium vztahuje i na manžela-nedlužníka. Pouhým jazykovým výkladem § 44a odst. 1 EŘ lze dojít k závěru, že se zákaz nakládat s majetkem spadajícím do SJM vztahuje výhradně na povinného, má však zásadní vliv i na jeho manžela. Podle ustanovení § 714 odst. 1 OZ totiž mohou manželé v záležitostech, které se týkají SJM, právně jednat společně, nebo pouze jeden z nich se souhlasem druhého manžela. Výjimkou je obstarávání běžných záležitostí týkajících se SJM, kdy tedy nemusejí jednat společně nebo se souhlas druhého nevyžaduje. Při obstarávání záležitostí, které tak nelze pokládat za běžné, bude manžel-nedlužník potřebovat souhlas manžela-dlužníka. Ten jej však v důsledku působení generálního inhibitoria dle § 44a odst. 1 EŘ nebude oprávněn udělit, a proto by k takovému nakládání s majetkem nemělo vůbec dojít. Může však nastat situace, kterou koneckonců předpokládá i OZ v § 714 odst. 2, kdy manžel-nedlužník bude právně jednat ohledně majetku v SJM bez souhlasu druhého manžela, respektive s vědomím, že manžel-dlužník souhlas nemůže udělit, a učiní tak za účelem vyvedení majetku z exekuce. OZ ve zmiňovaném ustanovení dává možnost manželovi uplatnit námitku relativní neplatnosti, jestliže k nakládání s majetkem v SJM souhlas neudělil a nesouhlasí-li s ním. V uvedeném případě lze předpokládat, že manžel-dlužník takovou námitku nevznese, právě proto, aby došlo k vyvedení majetku z exekuce. Právě v tomto případě vidím v zákonné úpravě velkou mezeru, neboť tím, že manžel povinného není vázán generálním inhibitorem, může poměrně zásadním způsobem ovlivnit průběh exekuce a také její úspěšnost.

Pokud se jedná o obstarávání běžných záležitostí týkajících se SJM, mělo by se dle mého názoru jednat především o udržování a správu takového majetku. Zde by se tak mělo jednat o jednu z výjimek z generálního inhibitoria uvedenou v ustanovení § 44a odst. 1 EŘ, která je blíže rozebrána v kapitole 8. s názvem „Výjimky z generálního inhibitoria“.

⁶⁵ SVOBODA, Karel. *Zastavení exekuce*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 54.

⁶⁶ HRABALOVÁ, Rita. Exekuce společného jmění manželů a obrana manžela povinného ve světle zákona č. 139/2015 Sb., *Komorní listy*, 2017, číslo vydání II., s. 13-19.

Domnívám se, že v souvislosti s působením generálního inhibitoria stojí za zmínku také vypořádání SJM v případě zániku manželství rozvodem. Jestliže manželství zaniklo nejpozději k okamžiku podání exekučního návrhu a SJM bylo rovněž k tomuto okamžiku zrušeno a vypořádáno, nelze v exekuci vedené na výlučný dluh manžela-dlužníka postihnout majetek druhého manžela, který mu ze SJM připadl.⁶⁷ Co když má ale dojít k vypořádání SJM až v průběhu exekuce? Pokud by došlo k vypořádání SJM sice po podání exekučního návrhu, avšak před tím, než je povinnému doručeno vyrozumění o zahájení exekuce, byl by závěr stejný jako v předchozím případě.⁶⁸ Bylo-li povinnému doručeno vyrozumění, a přesto uzavřel dohodu o vypořádání zaniklého SJM, bude se jednat o porušení zákazu dle § 44a odst. 1 EŘ a lze se tak dovolávat relativní neplatnosti této dispozice s majetkem. Pokud by navíc byl předmětem dohody majetek postižený exekučním příkazem, bylo by takového nakládání s majetkem absolutně neplatné dle § 47 odst. 6 EŘ.⁶⁹ Je však třeba vycházet z předpokladu, že se generální a případně i speciální inhibitorium týká „výhradně aktivního hmotněprávního jednání povinného a jeho manžela (typicky o zrušení a vypořádání SJM dohodou)“⁷⁰. K vypořádání SJM však může dojít i jinými způsoby než jen dohodou mezi povinným a jeho manželem, a to rozhodnutím soudu či tzv. fikcí vypořádání majetku dle ustanovení § 741 OZ. Soud by v řízení o vypořádání SJM měl brát v úvahu probíhající exekuční řízení, nicméně právní mocí rozhodnutí o vypořádání SJM dochází k dispozici s majetkem, která však není v rozporu s inhibitorii, neboť tato dispozice není právním jednáním, nýbrž individuálním právním aktem, o jehož relativní či absolutní neplatnosti nelze vůbec hovořit.⁷¹ Jak již bylo zmíněno, k vypořádání může dojít také marným uplynutím tříleté lhůty podle § 741 OZ, čímž bude nastolena nevyvratitelná domněnka o způsobu vypořádání. Oprávněný se však může obránit odporovou žalobou ve smyslu § 737 OZ, pokud by byl vypořádáním dle ustanovení § 742 OZ či rozhodnutím soudu o vypořádání zkrácen.

⁶⁷ SVOBODA, Karel. Zánik a vypořádání SJM pro účely exekuce. *Právní rozhledy* [online]. 2022, číslo vydání 7 [cit. 19.5.2022], s. 250-252. Dostupné na: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembsgipxa4s7g5pxgzsguya&groupIndex=3&rowIndex=0>.

⁶⁸ SVOBODA, Karel. *Společné jmění manželů a exekuce*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 4.

⁶⁹ MAXA, Hubert. Vypořádání společného jmění manželů v průběhu exekuce. *Právní rozhledy* [online]. 2020, číslo vydání 15-16 [cit. 19.5.2022], s. 522-528. Dostupné na: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembsgipxa4s7g5pxgzsguya&groupIndex=0&rowIndex=0#>.

⁷⁰ SVOBODA, Karel. Zánik a vypořádání SJM pro účely exekuce. *Právní rozhledy* [online]. 2022, číslo vydání 7 [cit. 19.5.2022], s. 250-252. Dostupné na: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembsgipxa4s7g5pxgzsguya&groupIndex=3&rowIndex=0>.

⁷¹ MAXA, Hubert. Vypořádání společného jmění manželů v průběhu exekuce. *Právní rozhledy* [online]. 2020, 15-16 [cit. 19.5.2022], s. 522-528. Dostupné na: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembsgipxa4s7g5pxgzsguya&groupIndex=0&rowIndex=0#>.

7. Důsledky nařízení exekuce a generálního inhibitoria pro osoby vstupující do právních vztahů s povinným

Vzhledem k tomu, že zákon spojuje s porušením generálního inhibitoria negativní následek v podobě relativní neplatnosti právního jednání povinného, a v případě speciálního inhibitoria dokonce s absolutní neplatností, měly by mít osoby, které chtějí vstoupit do právního vztahu s jinou osobou, možnost zjistit, zda vůči jejich budoucímu spolukontrahentovi není vedeno exekuční řízení. Za tímto účelem bylo vytvořeno několik evidencí, do nichž se vedení exekučního řízení zapisuje. V této kapitole se věnuji těm z nich, které jsou upraveny v EŘ, a také Katastru nemovitostí.

7.1. Rejstřík zahájených exekucí

Rejstřík zahájených exekucí (dále jen „RZE“) je jednou z evidencí, v níž jsou zapsány údaje týkající se vedených exekučních řízení. Jak vyplývá z ustanovení § 35a odst. 1 a 3 EŘ, je RZE neveřejným elektronickým seznamem, který je veden Ministerstvem spravedlnosti. RZE byl zaveden zákonem č. 396/2012 Sb., kterým byl novelizován exekuční řád. Od okamžiku účinnosti této novely, tj. od 1.1.2013, jsou tak ve zmiňovaném seznamu evidována všechna zahájená exekuční řízení.

Pro zápis prvotních údajů o konkrétní zahájené exekuci je podstatná elektronická žádost o pověření exekutora k vedení exekuce, kterou je soudní exekutor, k němuž byl podán exekuční návrh, dle ustanovení § 43a odst. 2 EŘ povinen podat na elektronickém formuláři prostřednictvím veřejné datové sítě a elektronické aplikace. Doručením této žádosti tak dle ustanovení § 43a odst. 1 EŘ dojde k zápisu zákonem stanovených údajů do RZE. Znamená to, že údaje obsažené v žádosti o pověření exekuce jsou automaticky převedeny do RZE, aniž by tak byly do tohoto seznamu zapsány přímo soudem. Navzdory výslovné dikci zákona v ustanovení § 35a odst. 2 EŘ, soud žádné údaje do RZE přímo nezapisuje.⁷² Údaje, které pak žádost o pověření k vedení exekuce neobsahuje a které se zapisují do RZE, doplní přímo soudní exekutor.⁷³

Pokud jde o rozsah údajů zapisovaných do RZE, ten je specifikován v ustanovení § 35b EŘ. Mezi zapisované údaje tak patří například označení exekutora, k němuž byl podán exekuční

⁷² KASÍKOVÁ, Martina. In: KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 208 (§ 35a).

⁷³ SVOBODA, Karel. In: JÍCHA, Lukáš a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 1. vydání [online databáze]. Praha: C. H. Beck, 2022 [cit. 13.7.2022]. s. 212-216 (§ 35b). Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgjpwe2zyguxhgys7giydamk7gezdax3qmyztkyq>.

návrh, a který podal žádost o pověření k vedení exekuce a v případě, že dojde ke změně soudního exekutora, je do RZE zapsán i tento soudní exekutor. Dále ustanovení § 35b odst. 1 EŘ mezi vkládané údaje řadí například označení exekučního titulu včetně subjektu, který jej vydal, dále pak označení oprávněného a povinného, označení vymáhané povinnosti, datum zahájení exekuce, doložka provedení exekuce, datum skončení exekuce a další.

Zákon výslovně uvádí v ustanovení § 35a odst. 3 EŘ, že RZE je seznamem neveřejným. Přístup do tohoto seznamu tak mají jen zákonem označené osoby, kterými jsou Ministerstvo spravedlnosti, soudy a Exekutorská komora České republiky. Možnost nahlédnout do tohoto seznamu tak nemá ani soudní exekutor, oprávněný ani povinný. Znamená to, že ani osoby, které mají v úmyslu s povinným jednat, nemohou do RZE nahlédnout, aby tak zjistily, zda proti osobě, s níž mají v úmyslu právně jednat, není vedena exekuce.

7.2. Katastr nemovitostí

Katastr nemovitostí je dle ustanovení § 1 odst. 1 zákona č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí „...veřejný seznam, který obsahuje soubor údajů o nemovitých věcech (dále jen „nemovitost“) vymezených tímto zákonem zahrnující jejich soupis, popis, jejich geometrické a polohové určení a zápis práv k těmto nemovitostem.“

Do katastru nemovitostí se zapisují i údaje týkající se exekučního řízení vedeného vůči povinnému, který je vlastníkem nemovité věci evidované v katastru, a děje se tak formou poznámky. Poznámkou se dle ustanovení § 6 zákona č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí (dále jen „katastrální zákon“) rozumí „...zápis do katastru, kterým se zapisují významné informace týkající se evidovaných nemovitostí nebo v katastru zapsaných vlastníků a jiných oprávněných.“ Podle důvodové zprávy se rozlišují poznámky vztahující se k nemovitostem evidovaným v katastru a poznámky, které se vztahují k osobám.⁷⁴

Pro zjišťování údajů týkajících se nemovitosti a jejího vlastníka je důležitý list vlastnictví, ten je rozdělen do sedmi částí označených písmeny A, B, B1, C, D, E a F. Vlastníci či jiní oprávnění jsou identifikováni v části A. Jednotlivé nemovitosti, k nimž má osoba zapsaná v části A vlastnické právo, jsou specifikovány v části B listu vlastnictví. Poznámky týkající se

⁷⁴ VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. Sněmovní tisk 778/0. Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o katastru nemovitostí (katastrální zákon). [online]. psp.cz, [cit. 14.7.2022]. Dostupné na: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=122613>.

jak nemovitostí, tak i osob se pak zapisují do části D listu vlastnictví.⁷⁵ Na rozdíl od poznámek vztahujícím se k osobám, poznámky vztahující se k nemovitostem se zapisují pouze do toho listu vlastnictví, v němž je daná nemovitost uvedena. Poznámky vztahující se k osobám se pak zapisují do všech listů vlastnictví, v nichž je tato osoba zapsána v části A listu vlastnictví.⁷⁶

Podle ustanovení § 25 odst. 1 písm. a) katastrálního zákona se k osobě zapisuje poznámka o vyrozumění o zahájení exekuce. Znamená to, že takováto poznámka související se zákazem nakládání s majetkem, se objeví ve všech listech vlastnictví, ve kterých povinný figuruje jako vlastník či spoluvlastník. Jelikož se s generálním inhibitoriem pojí relativní neplatnost právního jednání povinného, je takové právní jednání považováno za platné, dokud se jeho neplatnosti nedovolá některá z osob k tomu oprávněných. Katastrální úřad se tak zásadně relativní neplatností v rámci vkladového řízení nezabývá. Pokud by tak byl po doručení vyrozumění o zahájení exekuce povinnému a katastrálnímu úřadu podán návrh na vklad, katastrální úřad by za splnění zákonem stanovených podmínek pro povolení vkladu návrhu vyhověl a vklad provedl.⁷⁷ Katastrální úřad by návrhu nevyhověl tehdy, pokud by soudní exekutor uplatnil námitku relativní neplatnosti tak, že by vydal exekuční příkaz, jehož předmětem by byla nemovitost, k níž má být povolen vklad práva, ještě před vydáním rozhodnutí katastrálního úřadu ve vkladovém řízení. Námitka relativní neplatnosti může být uplatněna také oprávněným či přihlášeným věřitelem, ti pak budou muset předložit exekuční příkaz, který musel být doručen všem účastníkům relativně neplatného jednání, a za tímto účelem požádá katastrální úřad exekutora o potvrzení takovéto skutečnosti.⁷⁸ Námitku relativní neplatnosti by nicméně mělo být možné uplatnit i jiným písemným projevem vůle k tomu oprávněných osob než jen exekučním příkazem, pokud je z tohoto písemného projevu zřejmé vznesení námitky neplatnosti, jak ostatně vyplývá z § 44a odst. 1 EŘ.

K zamítnutí návrhu na vklad, tak beze sporu dojde tehdy, pokud se jedná o nemovitost, která je předmětem exekučního příkazu doručeného povinnému před podáním návrhu na vklad, neboť jen v tomto případě nastává speciální inhibitorium a právní jednání je tak absolutně neplatné. Pokud tedy soudní exekutor zvolí jako vhodný způsob provedení exekuce prodej či správu nemovitosti, pak nechá zapsat takovýto exekuční příkaz jako poznámku k nemovitosti. Je třeba poznamenat, že „...poznámka nemá konstitutivní povahu, má pouze signalizační

⁷⁵ ČERNOCHOVÁ, Ilona. Co je list vlastnictví, jaké obsahuje údaje a která rizika může odhalit?. [online]. epravo.cz, 23.5.2022, [cit. 13.7.2022]. Dostupné na: <https://www.epravo.cz/top/clanky/co-je-list-vlastnictvi-jake-obsahuje-udaje-a-ktera-rizika-muze-odhalit-114716.html>.

⁷⁶ BAREŠOVÁ, Eva a kol. *Katastrální zákon. Komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, s. 317.

⁷⁷ PAVELEC, Jan. *Zápisy práv do katastru nemovitostí*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021, s. 576.

⁷⁸ BAREŠOVÁ, Eva a kol. *Katastrální zákon. Komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, s. 359.

*charakter, neboť je určena k vyznačení skutečností nebo poměru vztahujícího se k nemovitosti nebo osobě a nemá vliv na vznik, změnu nebo zánik práva.*⁷⁹ Zápisem poznámky nedochází k omezení dispozice s majetkem.⁸⁰ Pokud bude podán návrh na vklad práva k nemovitosti, která je předmětem pravomocného exekučního příkazu, bude takovýto návrh zamítnut, protože právě jeho podání je zakázanou dispozicí majetkem, nikoliv tedy samotné uzavření smlouvy.⁸¹

Výhodou katastru je, že se kromě poznámek týkajících se exekučního řízení, do něj zapisují také poznámky vztahující se k nařízení výkonu rozhodnutí, a to ve třech případech. Je tomu tak dle § 23 odst. 1 písm. a) katastrálního zákona v případě nařízení výkonu rozhodnutí správou nemovitosti, prodejem nemovitosti či v případě zřízení soudcovského zástavního práva na nemovitosti. Navíc se do katastru zapisují i jiná exekuční řízení, například ta vedená podle daňového řádu.

Protože je katastr nemovitostí veřejným seznamem, může do něj nahlížet každý, a to buď osobně nebo prostřednictvím tzv. nahlížení do katastru nemovitostí přes online platformu. Domnívám se, že právě zmiňovaná online platforma je nejčastěji využívaným způsobem. K online nahlížení do katastru nemovitostí není zapotřebí žádné registrace, a navíc je bezplatné. K zobrazení některých údajů však může být vyžadováno zadání CAPTCHA kódů, které mají zabránit neoprávněnému vytěžování databáze softwarovými roboty.⁸² V aplikaci nahlížení do katastru však lze nalézt jen základní informace, a proto je pro zjištění detailů, kupříkladu těch týkajících se exekučního řízení, vhodné opatřit si výpis z katastru, který lze získat rovněž prostřednictvím aplikace nahlížení do katastru. Za každou stranu výpisu, však bude zapotřebí zaplatit dle položky 4001 přílohy č. 4 k vyhlášce č. 358/2013 Sb. úplatu ve výši 50 Kč. Domnívám se, že výše takovéto úplaty je pro osoby, které mají v úmyslu s povinným právně jednat, únosná.

7.3. Centrální evidence exekucí

Kromě RZE je další evidencí upravenou v EŘ Centrální evidence exekucí. Jelikož je tento seznam ve zmiňovaném zákonu upraven jen v jediném ustanovení, a to § 125, podrobnější právní úpravu obsahuje vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 329/2008 Sb., o centrální evidenci exekucí (dále jen „vyhláška o CEE“).

Centrální evidence exekucí (dále jen „CEE“) je v současné době veřejným seznamem, který vede a spravuje Exekutorská komora České republiky. Od účinnosti novely č. 286/2021 Sb.

⁷⁹ Usnesení Ústavního soudu ze dne 18.11.2009, sp. zn. I. ÚS 1032/2009.

⁸⁰ Tamtéž.

⁸¹ PAVELEC, Jan. *Zápisy práv do katastru nemovitostí*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021, s. 590-591.

⁸² ŠUSTROVÁ, Daniela a kol. *Katastr nemovitostí*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, s. 321.

bude tento seznam z části veřejný a z části neveřejný. Od 1.1.2023 tak budou do veřejné části tohoto seznamu patřit aktuální údaje, zatímco neveřejnou část budou tvořit vymazané údaje o skončených exekucích, a dále pak neaktuální údaje o exekucích probíhajících, přičemž údaje z neveřejné části budou poskytovány pouze soudům či orgánům činným v trestním řízení.⁸³ Do CEE jsou zapisovány také údaje o oprávněných, ty jsou ale dle § 125 odst. 3 EŘ poskytovány pouze povinnému z téhož exekučního řízení. Další údaje zapisované do této evidence jsou vymezeny v § 125 odst. 1 a 2 EŘ, které jsou pak specifikovány v § 2 vyhlášky o CEE.

Podle důvodové zprávy k EŘ je účelem CEE „...usnadnit účastníkům důkazní povinnost týkající se dobré víry při nabývání majetku, neboť v případě exekuce na centrální adrese nemůže nabyvatel tvrdit, že při převodu věci o existenci ničeho nevěděl.“⁸⁴ Vzhledem k tomu, že se do CEE zapisují probíhající exekuce až od okamžiku, kdy je v RZE vyznačena doložka provedení exekuce, tedy ode dne marného uplynutí lhůty podle § 46 odst. 6 EŘ, není dle mého názoru zcela naplněn. Problém zde vidím v tom, že soudní exekutor do CEE zapíše zahájenou exekuci až po uplynutí 30denní lhůty k dobrovolnému splnění povinnosti, jež byla povinnému uložena v exekučním titulu. Zároveň je exekutor povinen, v souladu s ustanovením § 3 odst. 1 vyhlášky o CEE, zapsat tuto exekuci do CEE do 3 dnů po uplynutí lhůty k dobrovolnému splnění. Pak může dojít k takové situaci, že se povinný v okamžiku, kdy je mu doručeno vyrozumění o zahájení exekuce, rozhodne svůj majetek z exekuce vyvést, a to právě v době, kdy tato exekuce ještě není zapsána v CEE. Znamená to, že pokud by tedy třetí osoby s povinným ve lhůtě podle ustanovení § 46 odst. 6 EŘ a § 3 odst. 1 vyhlášky o CEE vstupovaly do právních vztahů, při nichž by povinný nakládal se svým majetkem v rozporu s ustanovením § 44a EŘ a případně též § 46 odst. 7 EŘ, nemají tyto osoby možnost zjistit, že je proti povinnému vedeno exekuční řízení, a že takovéto právní jednání bude stiženo relativní, popřípadě absolutní neplatností. Těmto třetím osobám není umožněno za tímto účelem využít RZE, v němž je exekuční řízení zaevidováno od okamžiku jeho zahájení ve smyslu ustanovení § 43a odst. 1 EŘ, neboť tento seznam je neveřejný a slouží pouze Ministerstvu spravedlnosti, soudům a Exekutorské komoře. V souvislosti s vyrozuměním o zahájení exekuce je třeba také zmínit, že je do CEE zapisováno pouze datum jeho vydání, nikoli jeho doručení povinnému, které je z hlediska vzniku účinků generálního inhibitoria rozhodným okamžikem. Proto se

⁸³ KASÍKOVÁ, Martina. In: KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 1179 (§ 1 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 329/2008 Sb., o centrální evidenci exekucí).

⁸⁴ Důvodová zpráva k poslaneckému návrhu zákona o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně a doplnění dalších zákonů. Sněmovní tisk 725/0 [online]. psp.cz [cit. 14.7.2022]. Dostupné na: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=3&T=725>.

domnívám, že by bylo vhodné změnit právní úpravu tak, aby se zahájené exekuce zapisovaly do CEE nejlépe k okamžiku, kdy je povinnému toto vyrozumění doručeno.

Další nevýhodou tohoto veřejného seznamu je, dle mého názoru, také to, že se do něj zapisují jen exekuční řízení vedená dle EŘ. Pokud je tak vedeno řízení o výkon rozhodnutí dle OSŘ, údaje o jeho vedení v CEE zapsány nejsou a nejsou zapsány ani v jiné evidenci, s výjimkou katastru nemovitostí, pokud je povinný vlastníkem nemovité věci v katastru evidované. Třetí osoby vstupující do právních vztahů s povinným, při nichž je nakládáno s jeho majetkem, nemohou zjistit, že je proti povinnému takové řízení vedeno, a že by takového právní jednání případně mohlo být stíženo relativní neúčinností, pokud oprávněný uplatnil ještě před podáním návrhu na výkon rozhodnutí své právo vyplývající z ustanovení § 260a OSŘ, tedy prohlášení o majetku povinného. Tímto může také docházet ke snížení dobytnosti pohledávky oprávněného.

Exekutorské komoře dle § 5 vyhlášky o CEE náleží za poskytování elektronických údajů odměna. Výše této odměny závisí na množství údajů poskytnutých registrovanému uživateli v kalendářním roce. Do 1 000. poskytnutého údaje činí odměna 60 Kč včetně DPH za každé vyhledání údaje, a to i kdyby byl tento výsledek negativní. Odměna je navíc účtována i za rozkliknutí detailu vyhledaného výsledku.⁸⁵ „*V případě opakovaného zobrazení dané informace dochází k opakovanému zpoplatnění. Pokud uživatel uzavře okno s odpovědí na zpoplatněný dotaz do databáze CEE, systém neumožňuje jeho opětovné nezpoptatněné zobrazení.*“⁸⁶ Odměna se v závislosti na zvyšujícím se počtu vyhledávaných údajů snižuje, přičemž jednotlivé částky jsou uvedeny v ustanovení § 5 odst. 1 vyhlášky o CEE. Exekutorské komoře dle § 5 odst. 3 vyhlášky o CEE náleží také odměna ve výši 50 Kč za každou stranu vydaného výpisu či potvrzení o negativním výsledku vyhledávání. Takový výpis či potvrzení je veřejnou listinou, která má listinnou formu a je opatřena razítkem komory a podpisem odpovědného pracovníka⁸⁷, takže je toto zpoplatnění dle mého názoru pochopitelné. Dle mého názoru právě ono zpoplatnění vyhledávání údajů může osoby, které mají v úmyslu vstoupit do právního vztahu s povinným, odradit a stejně tak je může odrazovat i povinnost registrace. Domnívám se, že by bylo vhodné zachovat zpoplatnění vyhledávání a rozkliknutí detailů konkrétní exekuce, zatímco vyhledání pouze základních údajů by mělo být bezplatné.

⁸⁵ KASÍKOVÁ, Martina. In: KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 1191 (§ 6 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 329/2008 Sb., o centrální evidenci exekucí).

⁸⁶ EXEKUTORSKÁ KOMORA ČR. Ceník CEE [online]. ceecr.cz. [cit. 13.7.2022]. Dostupné na: <https://www.ceecr.cz/cenik>.

⁸⁷ KASÍKOVÁ, Martina. In: KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 1191 (§ 6 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 329/2008 Sb., o centrální evidenci exekucí).

Abych zde neuváděla jen kritiku CEE, musím poznamenat, že tuto evidenci shledávám přínosnou, nicméně zde vidím široký prostor pro její zdokonalení. Pokud by totiž taková evidence neexistovala, jedinou možností pro třetí osoby, jak zjistit, že je proti povinnému vedena exekuce, by bylo nahlédnutí do Katastru nemovitostí. Pokud by se dispozice povinného netýkala nemovitosti evidované v katastru, nebylo by důvodu, aby do něj třetí osoba nahlížela. Zároveň by v katastru nebyla evidována v případě, že by povinný nebyl vlastníkem žádné nemovitosti v něm evidované.

8. Výjimky z generálního inhibitoria

8.1. Výjimka dle § 44 odst. 4 EŘ

První výjimku z generálního inhibitoria lze nalézt v ustanovení § 44 odst. 4 EŘ, v němž je upraveno především vyrozumění o zahájení exekuce. Jestliže soudní exekutor zjistí, že je plnění v hrubém nepoměru s majetkem povinného, může rozhodnout o tom, že konkrétní část majetku povinného bude z účinků generálního inhibitoria vyjmuta. Vzhledem k tomu, že povinný o zahájení exekuce vůči své osobě v této chvíli ještě neví, bude exekutor rozhodovat o omezení účinků generálního inhibitoria bez návrhu. S ohledem na dikci ustanovení § 44 odst. 4 EŘ je zřejmé, že je zcela na uvážení exekutora, zda zvolí postup dle zmiňovaného ustanovení a omezí tak účinky zákazu nakládání s majetkem či nikoliv.

Zde je tedy velmi důležitý postup soudního exekutora poté, co byl exekučním soudem pověřen k vedení exekuce, v rámci níž má dojít k vyjmutí majetku z generálního inhibitoria ve smyslu § 44 odst. 4. Tímto zmiňovaným postupem tak je zjišťování majetku povinného za poskytnutí součinnosti dalších subjektů. Soudní exekutor však má poměrně krátkou dobu na to zjistit, zda je namístě rozhodnout o omezení generálního inhibitoria, a to proto, že rozhodnutí dle § 44 odst. 4 je neodlučitelně spjata s vyrozuměním o zahájení exekuce, které musí být oprávněnému doručeno do 15 dnů ode dne, kdy bylo exekutorovi doručeno pověření k vedení exekuce.⁸⁸ Usnesení o omezení GI a vyrozumění o zahájení exekuce tak nelze doručit zvlášť, neboť spolu vymezují okruh exekvovaných majetkových hodnot.⁸⁹ Soudní exekutor tak bude při zjišťování majetku odkázán především na různé evidence majetku, především pak Katastr nemovitostí, protože právě vlastnické právo k nemovitostem může v konkrétních případech svědčit o hrubém nepoměru mezi majetkem povinného a výší vymáhaného plnění.⁹⁰

Podle komentáře M. Kasíkové je soudní exekutor povinen ve výroku usnesení dle § 44 odst. 4 specifikovat majetek, na který se GI vztahuje, čímž se toto usnesení liší od rozhodnutí dle § 44a odst. 3, v jehož výroku je třeba právě naopak přesně identifikovat majetek, na nějž se GI nevztahuje.⁹¹ Naopak K. Svoboda ve svém komentáři k EŘ uvádí, že je exekutor v rozhodnutí dle § 44 odst. 4 povinen vymezit majetek, na nějž se GI nevztahuje, nemusí se tak

⁸⁸ KASÍKOVÁ, Martina. In: KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 365 (§ 44).

⁸⁹ SVOBODA, Karel. In: SVOBODA, Karel a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 1. vydání [online databáze]. Praha: C. H. Beck, 2022 [cit. 16.7.2022]. s. 281-292 (§ 44). Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgjpwe2zyguxhgys7giydamk7gezdx3qmy2di>.

⁹⁰ KASÍKOVÁ, Martina. In: KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 365 (§ 44).

⁹¹ KASÍKOVÁ, Martina. In: KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 365 (§ 44).

stát taxativním výčtem, ale postačí i popis charakteru majetkových hodnot. Zároveň K. Svoboda poznamenává, že účinky rozhodnutí dle ustanovení § 44 odst. 4 nemohou nastat v případě, kdy toto rozhodnutí není dostatečně určité.⁹² Domnívám se, že určení majetku, na nějž se účinky inhibitoria nevztahují, nebude soudní exekutor v usnesení o omezení účinků generálního inhibitoria dle § 44 odst. 4 ve většině případů schopen, a to právě z důvodu krátké doby pro zjištění majetku. Náзор prezentovaný v komentáři K. Svobody tak shledávám nesprávným.

Dle rozebíraného ustanovení soudní exekutor vydá rozhodnutí, jestliže shledá, že je vymáhaná povinnost v hrubém nepoměru k majetku povinného. V takovém případě se pak inhibitorium vztahuje pouze na tu část majetku, která je přiměřená vymáhané povinnosti. Vyvstává zde otázka, jak má exekutor postupovat, pakliže se po vydání takového rozhodnutí ukáže, že majetek, který i nadále podléhá inhibitoriu, nepostačuje k úhradě vymáhaného plnění. Tedy zda může soudní exekutor zrušit rozhodnutí, jímž omezil účinky generálního inhibitoria jen na určitý majetek, případně zda může prostřednictvím exekučních příkazů založit speciální inhibitorium na majetek vyloučený z generálního inhibitoria.

V případě, kdy majetek nevyjmutý z účinků inhibitoria dle § 44a nepostačuje k úhradě vymáhané pohledávky, není exekutor oprávněn své rozhodnutí dle ust. §44 odst. 4 zrušit a tím generální inhibitorium obnovit.

Názory, zda je soudní exekutor oprávněn v takovém případě vydat na majetek vyjmutý z účinků generálního inhibitoria exekuční příkazy, se různí. Dle mého názoru, z dikce § 44 odst. 4 vyplývá, že exekutor rozhoduje výhradně o účincích inhibitoria generálního a ustanovení § 46 odst. 7, tedy speciálního inhibitoria, se takové rozhodnutí nijak nedotýká. I zde se tak ztotožňuji s názorem M. Kasíkové prezentovaným v komentáři k EŘ, dle kterého je možné vydat exekuční příkazy i na majetek vyjmutý z generálního inhibitoria, jestliže by tento majetek nepostačoval k uspokojení vymáhaného plnění včetně příslušenství, nákladů exekuce a nákladů oprávněného.⁹³

K. Svoboda ve svém komentáři naopak uvádí, že na majetek vyjmutý z generálního inhibitoria rozhodnutím dle § 44 odst. 4 exekuční příkazy vydat nelze.⁹⁴ Takovýto závěr, dle mého mínění, z ustanovení § 44 odst. 4 nevyplývá. Navíc by to znamenalo, že by exekutor v

⁹² SVOBODA, SVOBODA, Karel. In: SVOBODA, Karel a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 1. vydání [online databáze]. Praha: C. H. Beck, 2022 [cit. 16.7.2022]. s. 281-292 (§ 44). Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgipwe2zyguxhgys7giydamk7gezdax3qmy2di>.

⁹³ KASÍKOVÁ, Martina. In: KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 365-366 (§ 44).

⁹⁴ SVOBODA, Karel. In: SVOBODA, Karel a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 1. vydání [online databáze]. Praha: C. H. Beck, 2022 [cit. 16.7.2022]. s. 281-292 (§ 44). Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgipwe2zyguxhgys7giydamk7gezdax3qmy2di>.

takovém případě neměl možnost zajistit majetek potřebný k uspokojení vymáhaného plnění a tím by byl zmařen účel exekučního řízení. Domnívám se, že generální inhibitorium nelze chápat jako institut, který musí obligatorně předcházet inhibitoriu speciálnímu, tedy že majetek musí nejdříve podléhat generálnímu inhibitoriu a teprve následně jej lze prostřednictvím exekučních příkazů vystavit účinkům speciálního inhibitoria.

Lze tedy uzavřít, že soudní exekutor by měl rozhodnutí ve smyslu § 44 odst. 4 EŘ vydat jen tehdy, je-li nepochybné, že majetek, který by dle takového rozhodnutí generálnímu inhibitoriu podléhal, bude postačovat k uspokojení vymáhané pohledávky. Z tohoto důvodu by tak měly být zachovány účinky generálního inhibitoria ve vztahu k majetku vyšší hodnoty, než činí vymáhaná pohledávka.

8.2. Výjimka dle § 44a odst. 1 EŘ

Povinný nesmí podle ustanovení § 44a odst. 1 EŘ od okamžiku, kdy je mu doručeno vyznění o zahájení exekuce, nakládat se svým majetkem včetně nemovitostí a majetku patřícího do společného jmění manželů, s výjimkou uspokojování základních životních potřeb svých a osob, k nimž má vyživovací povinnost, udržování a správy majetku, běžné obchodní a provozní činnosti.

Povinný je tak dle zmiňovaného ustanovení oprávněn nakládat se svým majetkem, jestliže jde o uspokojování základních životních potřeb. Znamená to, že povinný tak může se svým majetkem nakládat jen v míře nezbytné k zachování důstojného života.⁹⁵ „*Okolnost, že tyto věci byly dosud povinným užívány \“běžně\“ a \“přirozeně\“ v sledovaných souvislostech významná není; měřítko nezbytnosti se totiž neodvíjí pouze od četnosti a způsobu užívání věcí, nýbrž má základ v úvaze, zda lze na povinném požadovat, aby se při uspokojování základních životních potřeb svých a své rodiny bez uvedených věcí obešel, případně je uspokojoval na kvalitativně nižší úrovni, s nižšími náklady, dáváje přednost plnění svých zákonných povinností.*“⁹⁶ Dle mého názoru toto ustanovení blízce souvisí s ust. § 322 OSŘ, jenž se týká věcí vyjmutých z exekučního řízení. Tomuto ustanovení se věnuji níže v podkapitole s názvem Výjimky stanovené OSŘ.

Pokud jde o udržování a správu majetku a běžnou obchodní činnost, jedná se o výjimky, které dopadají na povinného bez ohledu na to, zda je fyzickou či právnickou osobou, na rozdíl od předchozí výjimky, která se týká pouze povinného – fyzické osoby. Udržování a správa

⁹⁵ KASÍKOVÁ, Martina. In: KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 369 (§ 44a).

⁹⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26.2.2004, sp. zn. 20 Cdo 180/2003.

majetku je výjimkou z generálního inhibitoria právě proto, aby v důsledku zákazu nakládání s majetkem nedocházelo k jeho znehodnocení. Jestliže by povinný jednal takovým způsobem, který by měl za následek zásadní změnu v majetkové sféře povinného, zejména v nájemních poměrech a věcných právech, pak by na takovéto jednání nedopadala výjimka ve smyslu § 44a odst. 1 EŘ.⁹⁷ Běžnou obchodní činností je pak třeba rozumět takovou činností, která směřuje k „...zachování základního chodu obchodní či provozní činnosti, tzn. zejména obvyklý nákup zboží a jeho prodej v míře nepřesahující dosavadní podnikání povinného, výplata mezd zaměstnancům.“⁹⁸ Pod tuto výjimku tak nebude možné podřadit kupříkladu různé nejisté investice či investice do rozvoje.⁹⁹

8.3. Odklon dle § 44a odst. 2 EŘ

Za předpokladu, že je proti povinnému vedena exekuce na peněžitě plnění, obsahuje EŘ hned několik odklonů od generálního inhibitoria. Dle ustanovení § 44a odst. 2 EŘ je povinnému umožněno podat k soudnímu exekutorovi návrh na zrušení generálního inhibitoria dle ustanovení § 44a odst. 1 EŘ, ale i inhibitoria speciálního dle ustanovení § 47 odst. 6 EŘ. Zákon však k podání takového návrhu stanovuje povinnému podmínku, a sice složení vymáhaného nároku v plné výši, včetně příslušenství, nákladů exekuce a oprávněného. Soudní exekutor pak o návrhu povinného rozhoduje ve formě usnesení, a to do 7 dnů ode dne doručení návrhu na zrušení generálního a speciálního inhibitoria. Soudní exekutor je povinen v usnesení, kterým vyhověl návrhu povinného, uvést okamžik, od něhož je povinný znovu oprávněn nakládat se svým majetkem, a zároveň je povinen označit číslem jednacím exekuční řízení, v rámci kterého byl zákaz nakládání s majetkem zrušen, pro případ, kdy je proti povinnému vedeno více exekucí, aby bylo postaveno najisto, v rámci kterého exekučního řízení došlo k odklonu účinků generálního či speciálního inhibitoria. Pakliže by bylo rozhodnutím soudního exekutora zrušeno speciální inhibitorium, ve výroku tohoto rozhodnutí bude nezbytná identifikace věci vymezené v exekučním příkazu, který byl tímto zrušen.¹⁰⁰

Z dikce zákona vyplývá, že v případě, kdy povinný splní podmínku stanovenou v § 44a odst. 2 EŘ, musí soudní exekutor návrhu na zrušení některého z inhibitorií, případně

⁹⁷ KASÍKOVÁ, Martina. In: KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 369 (§ 44a).

⁹⁸ Tamtéž.

⁹⁹ SVOBODA, Karel. In: TRNĚNÁ, Klára a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 1. vydání [online databáze]. Praha: C. H. Beck, 2022 [cit. 16.7.2022]. s. 292-302 (§ 44a). Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgipwe2zyguxhgys7giydamk7gezdx3qmy2diy1>

¹⁰⁰ KASÍKOVÁ, Martina. In: KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 371 (§ 44a).

obou inhibitorií, vyhovět. Pokud soudní exekutor vyhoví návrhu povinného, zpravidla nebude zapotřebí takové usnesení v souladu s ustanovením § 169 odst. 2 věty první OSŘ odůvodňovat,¹⁰¹ neboť v případě, kdy povinný složí celou vymáhanou částku včetně příslušenství a také náklady, dochází ke skončení exekuce jejím vymožením a oprávněný by tak neměl mít důvod takovému rozhodnutí odporovat. Odůvodnění takového usnesení tak bude nezbytné, jestliže by oprávněný s tímto rozhodnutím vyjádřil svůj nesouhlas.

Soudní exekutor návrhu povinného nevyhoví zejména tehdy, pokud povinný zákonnou podmínku složení vymáhané částky, jejího příslušenství a nákladů nesplní. Domnívám se, že pro povinného může být problematické určit výši příslušenství vymáhané pohledávky, nákladů exekuce a oprávněného ke dni podání návrhu na zrušení zákazu nakládání s majetkem. Výše příslušenství a nákladů je uvedena v exekučním příkazu, nicméně se jedná o částky ke dni vydání takového exekučního příkazu. Vzhledem k tomu, že povinný může podat návrh ve smyslu ustanovení § 44a odst. 2 EŘ kdykoli během exekučního řízení, bude se výše těchto částek v průběhu exekuce měnit, respektive zvyšovat. Z tohoto důvodu bude třeba, aby se povinný před podáním návrhu obrátil na soudního exekutora s dotazem na výši příslušenství a nákladů. Povinný však musí mít na paměti, že soudní exekutor je povinen o zrušení inhibitorií rozhodnout do 7 dnů ode dne doručení návrhu povinného. Proto bude zapotřebí, aby povinný již v okamžiku, kdy činí zmiňovaný dotaz, měl rozmyšleno, kdy podá návrh na zrušení inhibitoria a dále musí počítat s výši příslušenství a nákladů až do vydání rozhodnutí o jeho návrhu.

Soudní exekutor návrh povinného zamítne též v případě, že je vymáháno právo na opětuující se plnění, neboť zde je to z povahy takového práva vyloučeno.¹⁰²

Dle ustanovení § 44a odst. 2 EŘ je soudní exekutor povinen doručit usnesení o návrhu povinného také ostatním účastníkům řízení a také všem osobám, kterým se doručují exekuční příkazy. Tento okruh dalších osob se bude lišit podle zvoleného způsobu exekuce.

8.4. Odklon dle § 44a odst. 3 EŘ

Povinný má možnost soudnímu exekutorovi navrhnout, aby z účinků generálního inhibitoria či speciálního inhibitoria vyjmul takový majetek, který povinný vymezí ve svém návrhu. Zákon však stanovuje povinnému podmínku, že jeho zbývající majetek musí zjevně a

¹⁰¹ SVOBODA, Karel. In: TRNĚNÁ, Klára a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 1. vydání [online databáze]. Praha: C. H. Beck, 2022 [cit. 16.7.2022]. s. 292-302 (§ 44a). Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgjpwe2zyguxhgys7giydamk7gezdx3qmy2diy>

¹⁰² Tamtéž.

nepochybně postačovat k úhradě celého vymáhaného plnění, a to včetně příslušenství, nákladů exekuce a nákladů oprávněného.

Povinný bude muset ve svém návrhu přesně vymezit majetek, který má být z účinků inhibitoria vyjmut, a zároveň bude třeba, aby doložil, že jeho zbývající majetek zjevně a nepochybně postačuje k úhradě exekucí vymáhaného plnění a nákladů exekuce a oprávněného.¹⁰³ K tomuto doložení tak může být použit například výpis z účtu nebo znalecký posudek.

Je zcela na uvážení soudního exekutora, zda tomuto návrhu vyhoví či nikoliv. Soudní exekutor bude muset náležitě zvážit, zda návrhu povinného vyhovět, a to i když jsou splněny zákonem stanovené podmínky. Může se totiž stát, že i hodnotný majetek povinného nebude možné zpeněžit, neboť pro něj nebude možné nalézt kupce.¹⁰⁴ „Návrhu na zrušení generálního i speciálního inhibitoria by měl exekutor vyhovět zejména tehdy, pokud ostatní majetek, na kterém může být exekuce provedena, je již zajištěn.“¹⁰⁵ Pokud tedy exekutor návrhu vyhoví v plném rozsahu, nemusí být toto rozhodnutí podle § 169 odst. 2 OSŘ odůvodněno. Exekutor bude však povinen ve výroku svého rozhodnutí přesně vymezit majetek, na který se generální, případně i speciální inhibitorium nevztahuje. „Exekutor může návrhu vyhovět jen částečně ohledně některého majetku uvedeného v návrhu v případě, kdy ostatní majetek společně s majetkem, ohledně něhož nebude návrhu vyhověno, postačí k provedení exekuce. V takovém případě bude usnesení musí obsahovat odůvodnění, stejně jako v případě, kdy exekutor návrh povinného zamítne, což připadá v úvahu zejména tehdy, když není dostatek jiného majetku vzhledem k očekávanému výnosu anebo tento majetek není zajištěn.“¹⁰⁶

8.5. Odklon dle § 44a odst. 4 EŘ

Další výjimkou z generálního inhibitoria je tzv. prodej z volné ruky, který je někdy označován také jako tzv. prodej mimo dražbu. Exekuční řád dává povinnému možnost prodejem svého majetku nebo jeho části, získat peněžní prostředky k úhradě exekucí vymáhané povinnosti, včetně jejího příslušenství, nákladů exekuce a nákladů oprávněného. Prodej z volné ruky ve smyslu § 44a odst. 4 EŘ je svébytným institutem exekučního řízení, který se liší od

¹⁰³ SVOBODA, Karel. In: TRNĚNÁ, Klára a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 1. vydání [online databáze]. Praha: C. H. Beck, 2022 [cit. 18.7.2022]. s. 292-302 (§ 44a). Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgipwe2zyguxhgys7giydamk7gezdax3qmy2diyi>

¹⁰⁴ TICHÁ, Alena. Odklony od generálního inhibitoria v praxi. *Komorní listy*. 2014, číslo vydání I., s. 22-27.

¹⁰⁵ SVOBODA, Karel. In: TRNĚNÁ, Klára a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 1. vydání [online databáze]. Praha: C. H. Beck, 2022 [cit. 20.7.2022]. s. 292-302 (§ 44a). Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgipwe2zyguxhgys7giydamk7gezdax3qmy2diyi>

¹⁰⁶ KASÍKOVÁ, Martina. In: KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 372 (§ 44a).

prodeje mimo dražbu upraveného v OSŘ.¹⁰⁷ Dle ustanovení § 326 odst. 1 OSŘ ve spojení s § 326b odst. 1 OSŘ lze prodej mimo dražbu uskutečnit pouze ohledně věcí, které se rychle kazí, pokud nemá povinný dostatek jiných věcí, a pokud lze zajistit jejich rychlý prodej. Tento postup je navíc možný pouze v případě nařízení výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí. EŘ však umožňuje využít prodeje mimo dražbu, aniž by jej omezoval na konkrétní věci či způsob provedení exekuce.

Aby povinný mohl uskutečnit prodej z volné ruky, musí splnit podmínky stanovené zákonem v § 44a odst. 4. Předně zákon vyžaduje, aby s prodejem souhlasil jak soudní exekutor, tak oprávněný i všichni přihlášení věřitelé. Tento souhlas musí být dán písemně všemi zmíněnými osobami.

Dále musí být splněna podmínka, podle které nesmí být majetek, jenž má být převeden, postižen jinou exekucí. Soudní exekutor tak musí nahlédnout do CEE. S tímto však souvisí řada problémů, které jsem již rozebírala v podkapitole 7.3. „Centrální evidence exekucí“. Proto nyní jen ve zkratce uvedu, že jsou do CEE zapisovány zahájené exekuce až od okamžiku marného uplynutí lhůty k dobrovolnému splnění vymáhané povinnosti ve smyslu § 46 odst. 6 EŘ. V mezidobí tak z této evidence není možné probíhající exekuci vedenou vůči povinnému zjistit. Navíc jsou v CEE zapsány pouze exekuce vedené podle EŘ. Za účelem zjištění, zda je tato zákonná podmínka splněna, soudní exekutor nemůže nahlédnout do RZE, neboť do něj nemá v této souvislosti přístup. Z tohoto důvodu se exekutor bude muset obrátit na exekuční soud povinného.

Při prodeji z volné ruky musí být znaleckým posudkem zjištěna obvyklá cena převáděného majetku. Za tímto účelem, pak soudní exekutor ustanoví znalce. „*Znalecký posudek vypracovaný znalcem, který není ustanoven exekutorem v rámci exekučního řízení, by měl být použit při určení ceny obvyklé jen výjimečně s vědomím původního účelu, ke kterému byl vypracován.*“¹⁰⁸ V kupní smlouvě pak musí být ujednána alespoň taková cena, která odpovídá obvyklé ceně stanovené ve znaleckém posudku. Tato cena musí být již při podpisu smlouvy splacena k rukám soudního exekutora, a to v její plné výši, tedy i kdyby byla vyšší než vymáhané plnění. V takovém případě exekutor zbytek výtěžku povinnému vrátí poté, co bude uhrazeno vymáhané plnění a náklady exekuce a oprávněného.¹⁰⁹

¹⁰⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16.12.2015, sp. zn. 8 Afs 91/2015-32.

¹⁰⁸ KASÍKOVÁ, Martina. In: KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 373 (§ 44a).

¹⁰⁹ KASÍKOVÁ, Martina. In: KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 373 (§ 44a).

8.6. Odklon dle § 44a odst. 5 EŘ

Generální inhibitorium je zcela vyloučeno, pokud je povinným stát nebo územní samosprávný celek. Stát není v dispozici majetkem omezen, jelikož se dá předpokládat, že nebude snižovat hodnotu svého majetku, neboť by tímto zkomplikoval činnost svých organizačních složek, případně by tato jejich činnost byla zcela narušena. Účinky speciálního inhibitoria však vyloučeny nejsou a nastávají tedy doručením exekučního příkazu.¹¹⁰ Totéž platí i pro územní samosprávné celky jako povinné.

8.7. Výjimka dle § 54 odst. 6 EŘ

Další z výjimek z generálního inhibitoria je upravena v ustanovení § 54 EŘ, které zakotvuje primárně odklad exekuce. Z hlediska generálního, případně též speciálního inhibitoria, je významný odstavec 2 a 6 zmiňovaného ustanovení. Dle dikce § 54 odst. 2 písm. a) EŘ totiž soudní exekutor nemůže zajišťovat majetek povinného ani provést exekuci až do vydání rozhodnutí o odkladu exekuce. Aby toto bylo možné, musí povinný kumulativně splnit dvě podmínky, a to složit u soudního exekutora tzv. jistotu a současně podat návrh na zastavení exekuce. Budou-li tyto podmínky splněny, exekutor či exekuční soud rozhodne o odkladu exekuce až do okamžiku, kdy rozhodnutí o zastavení exekuce nabude právní moci, a současně rozhodne také o zániku účinků inhibitorií.

Jistota musí být složena ve výši vymáhaného plnění včetně příslušenství, nákladů exekuce a nákladů oprávněného. I zde však může dojít ke stejnému problému, jako v případě zrušení generálního inhibitoria podle ustanovení § 44a odst. 2 EŘ, a to s určením konkrétní výše příslušenství či nákladů. Povinný navíc v tomto případě musí počítat s dobou rozhodování o návrhu na zastavení exekuce. Předem totiž nelze predikovat, jak dlouho bude řízení o tomto návrhu trvat, neboť se tato doba bude v závislosti na konkrétních okolnostech případů různit. Lze tedy povinnému jen doporučit, aby složil jistotu ve výši na půl roku dopředu.¹¹¹

Pokud bude návrhu povinného na zastavení exekuce vyhověno, bude mu jistota v plném rozsahu vrácena. Nebude-li povinný s návrhem úspěšný, bude jistota použita na úhradu vymáhaného plnění, nákladů exekuce a nákladů oprávněného.

Jestliže bude návrh povinného na zastavení exekuce zamítnut a v důsledku dlouhého rozhodování o tomto návrhu došlo ke zvýšení příslušenství vymáhaného plnění, nákladů exekuce a nákladů oprávněného takovým způsobem, že již poskytnutá jistota nepostačuje k

¹¹⁰ Tamtéž.

¹¹¹ KASÍKOVÁ, Martina. In: KASÍKOVÁ, Martina, KUČERA, Zdeněk a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 456 (§ 54).

jejich úhradě, dojde k jejich částečnému uspokojení v tom rozsahu, v jakém postačuje poskytnutá jistota a pro uspokojení zbytku obstaví exekutor majetek povinného exekučními příkazy, případně může povinný jistotu do výše vzniklého rozdílu doplnit.¹¹²

Nyní je na místě vymezit rozdíl mezi výjimkou z generálního inhibitoria dle ustanovení § 44a odst. 2 a § 54 odst. 6 EŘ. Podobnost lze spatřovat ve složení vymáhané pohledávky včetně jejího příslušenství a nákladů jak exekuce, tak i oprávněného. Rozdíl mezi těmito dvěma instituty tkví v tom, že v případě složení jistoty dle ustanovení § 54 odst. 6 povinný neuznává oprávněnost vedení exekuce a namítá některý z důvodů pro její zastavení ve smyslu ustanovení § 268 OSŘ. Návrhem na odklad exekuce za současného složení jistoty se pak povinný snaží pozastavit účinky spojené s vedením exekuce.¹¹³ Zatímco v rámci zrušení inhibitoria dle § 44a odst. 2 oprávněnost vedení exekuce nijak nerozporuje, ale snaží se co nejrychleji ukončit negativní účinky inhibitorií tím, že složí vymáhanou částku a náklady, čímž dojde k provedení exekuce.

8.8. Výjimky stanovené OSŘ

Občanský soudní řád v ustanoveních §321 a § 322 obsahuje právní úpravu věcí nepodléhajících výkonu rozhodnutí. Z důvodu generální subsidiarity OSŘ ve vztahu k EŘ jsou tudíž tyto věci nepostižitelné i v rámci exekučního řízení, a proto se na ně nemůže vztahovat ani generální inhibitorium. Takové věci pak nemohou být postiženy ani exekučním příkazem, a pokud by tak soudní exekutor učinil, byl by naplněn důvod pro částečné zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. d) OSŘ v tom rozsahu, který se týká věcí vyloučených z exekuce. Podle ust. § 321 OSŘ nemohou být postiženy takové věci, jejichž prodej je podle zvláštních předpisů zakázán, nebo které podle zvláštních předpisů výkonu rozhodnutí nepodléhají. Zde lze nalézt odkaz k právu hmotnému, dle kterého nemohou být tzv. neobchodovatelné věci (*res extra commercium*), předmětem soukromých práv a jejich prodej je tak vyloučen. Je však na místě rozlišovat, zda se jedná o absolutní zákaz takového prodeje, či zda je prodej věci konkrétní osobě podmíněn povolením nebo její způsobilostí takovou věc nabýt. „*Nestanoví-li zvláštní zákon jinak, máme za to, že movité věci, které mohou být nabyty jen konkrétní osobou nebo osobou s určitými vlastnostmi, mohou být draženy a podléhají exekuci. Ale dražitelem může být*

¹¹² SVOBODA, Karel. In: SVOBODA, Karel a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 1. vydání [online databáze]. Praha: C. H. Beck, 2022 [cit. 25.7.2022]. s. 381-407 (§ 54). Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgipwe2zyguxhgys7gydamk7gezdx3qmy2ti>.

¹¹³ KASÍKOVÁ, Martina. In: KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 372 (§ 44a).

jen ten, kdo je oprávněn věci od povinného nabyt.“¹¹⁴ Příkladem zde mohou být kupříkladu různé typy zbraní dle zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu.

Jak vyplývá z ustanovení § 322 odst. 1 OSŘ nelze exekučně postihnout takové věci, které povinný nezbytně potřebuje k uspokojování svých hmotných potřeb a potřeb své rodiny, k plnění svých pracovních úkolů, a dalších věcí, jejichž prodej by byl v rozporu s dobrými mravy a jejichž počet a hodnota odpovídá obvyklým majetkovým poměrům. Tyto věci jsou specifikovány v odstavci druhém zmiňovaného ustanovení, a to formou demonstrativního výčtu. *„Ustanovení § 322 OSŘ je třeba proto vykládat restriktivně a podřadit pod ně pouze věci, které povinný nemůže postrádat, aniž by tím byla snížena jeho lidská důstojnost.“*¹¹⁵ Z výkonu rozhodnutí, a tedy i exekučního řízení, je například vyloučeno obvyklé vybavení domácnosti. *„Skutečnost, že určité věci - se zřetelem k aktuálním sociálním standardům - tvoří i typické vybavení domácnosti (kupř. barevný televizor, přehrávací aparatura, sedací souprava apod.), ještě neznamena, že jsou věcmi nezbytně potřebnými. I když jsou tedy součástí tzv. obvyklého vybavení domácnosti, nemusí být z výkonu vyloučeny, jestliže jsou současně věcmi (posuzováno především z objektivního hlediska) k uspokojování potřeb povinného zbytnými.“*¹¹⁶ Vždy bude zapotřebí vycházet z konkrétních okolností toho kterého případu, zejména s přihlédnutím k osobě povinného a jeho rodiny. V exekučním řízení kupříkladu nebude možné postihnout takovou nemovitost, která je speciálně upravena tak, aby odpovídala specifickým potřebám povinného, který trpí tělesným postižením, jenž vylučuje jeho přestěhování do jiné nemovitosti bez takového zařízení.¹¹⁷

¹¹⁴ SVOBODA, Karel. *Exekuční řízení. Civilní proces z pohledu účastníka*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 270.

¹¹⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15.7.2010, sp. zn. 20 Cdo 3244/2008.

¹¹⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26.2.2004, sp. zn. 20 Cdo 180/2003.

¹¹⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16.7.2014, sp. zn. 30 Cdo 147/2014.

9. Závěr

V této diplomové práci jsem se zabývala institutem generálního inhibitoria. Jejím cílem bylo určit, zda institut generálního inhibitoria představuje dostatečnou ochranu majetkovým zájmům oprávněného, a zda nepřestavuje nepřiměřený zásah do majetkových práv povinného a jeho manžela a případně i třetích osob, které s povinným vstupují do právních vztahů v době, kdy je vůči povinnému vedeno exekuční řízení.

V úvodu této práce byly vymezeny výzkumné otázky, na které jsem se snažila v jednotlivých kapitolách odpovědět. Zde nyní uvedu krátké shrnutí každé z kapitol včetně odpovědí na jednotlivé výzkumné otázky.

Nejdříve jsem se zabývala vymezením pojmu generálního inhibitoria a jeho vývojem, především s přihlédnutím k tzv. střední novele, díky které bylo do EŘ zakotveno pro generální inhibitorium stěžejní ustanovení § 44a. Toto ustanovení totiž obsahuje komplexní právní úpravu generálního inhibitoria, a navíc s jeho porušením spojuje relativní neplatnost právního jednání namísto neplatnosti absolutní, jak tomu bylo před účinností tzv. střední novely. Tímto došlo ke zmírnění tvrdosti zkoumaného institutu ve vztahu k povinnému, neboť jeho jednání odporující § 44a je považováno za platné, dokud se jeho neplatnosti nedovolá soudní exekutor, oprávněný nebo přihlášený věřitel.

Ve třetí kapitole jsem se zabývala časovou působností generálního inhibitoria. Jeho účinky nastávají vůči povinnému doručením vyrozumění o zahájení exekuce a zanikají buď dobrovolným splněním vymáhaného nároku oprávněného včetně nákladů exekuce a nákladů oprávněného, nebo jejich vymožením, případně okamžikem, kdy nabude právní moci rozhodnutí o zastavení exekuce.

Pro zodpovězení výzkumné otázky, zda generální inhibitorium přispívá k lepší vymahatelnosti vykonatelné pohledávky povinného, je stěžejní kapitola věnovaná srovnání inhibitorií a jejich následků. Od okamžiku, kdy je povinnému doručeno vyrozumění o zahájení exekuce, je jeho následné právní jednání odporující zákazu nakládání s majetkem dle § 44a odst. 1 EŘ stíženo sankcí relativní neplatnosti. Generální inhibitorium se navíc vztahuje i na takový majetek povinného, který nabude až po doručení vyrozumění, což bezesporu rovněž přispívá k lepší vymahatelnosti nároku oprávněného. Námitku relativní neplatnosti je oprávněn vznést soudní exekutor, oprávněný a přihlášený věřitelé. Tuto námitku pak musejí učinit nejen vůči povinnému, ale i vůči osobě, s níž povinný jednal. Tento postup je tak daleko rychlejší, než kdyby se osoby k tomu oprávněné dovolávaly relativní neplatnosti u soudu. K efektivnějšímu vymožení nároku povinného pak samozřejmě přispívá také speciální

inhibitorium, které inhibitorium generální doplňuje. Rozdíly mezi jednotlivými inhibitorii tkví jednak v rozsahu majetku, na který inhibitoria dopadají, a jednak v sankcích, kterými je právní jednání jim odporující stíženo. Speciální inhibitorium totiž dopadá pouze na majetek postižený v exekčním příkazu, a právní jednání povinného týkající se takového majetku je absolutně neplatné.

V následující kapitole bylo rozebráno prohlášení o majetku a jeho vztah ke generálnímu inhibitoriu. Jedná se o institut, který umožňuje oprávněnému dozvědět se o majetku povinného, z něhož by mohla být uspokojena jeho pohledávka. S prohlášením o majetku OSŘ spojuje relativní neúčinnost právního jednání povinného.

V kapitole s názvem „Důsledky generálního inhibitoria pro účastníky řízení“ byl rozebírán postup exekutora při zjišťování majetku povinného, který je oprávněn za tímto účelem žádat o součinnost subjekty vymezené v § 33. Tyto subjekty jsou povinny exekutorovi součinnost poskytnout. V rámci této kapitoly byla také zodpovězena jedna z výzkumných otázek, a to, zda je institut generálního inhibitoria přiměřený. Proto, že generální inhibitorium zasahuje do práva povinného garantovaného lidskoprávními dokumenty, byl pro posouzení přiměřenosti použit test proporcionality. Zde jsem došla k závěru, že zkoumaný institut přiměřený je, ačkoliv je ve vztahu k povinnému poměrně přísný. Zároveň byl v této kapitole rozebrán také dopad generálního inhibitoria na manžela povinného, na něhož se sice zákaz nakládání s majetkem nevztahuje, má však na něj zásadní dopad, pokud jde majetek spadající do SJM.

Následně jsem se zabývala důsledky generálního inhibitoria pro třetí osoby, tedy ty, které mají v úmyslu vstoupit do právního vztahu s povinným, přičemž v rámci této kapitoly byla zodpovězena otázka, zda mají tyto osoby možnost se včas a přesně informovat o exekucích vedených proti jejich budoucímu kontrahentovi. Třetí osoby mají možnost za tímto účelem využít Centrální evidenci exekucí a případně též Katastr nemovitostí. V souvislosti s CEE je však třeba zmínit, že za současné právní úpravy není zcela možné dosáhnout včasného zjištění vedení exekuce vůči povinnému, a to z toho důvodu, že se do této evidence exekuce zapisují až od okamžiku, kdy je do Rejstříku zahájených exekucí zapsána doložka provedení exekuce, tedy až po marném uplynutí 30denní lhůty pro dobrovolné splnění vymáhané povinnosti. Do tohoto okamžiku tak třetí osoby nemají možnost zjistit vedení exekuce vůči budoucímu spolukontrahentovi, a to ani z Katastru nemovitostí, pokud povinnému nesvědčí vlastnické právo k nemovitosti do něj zapisované. Má-li být třetím osobám poskytována náležitá ochrana jejich dobré víry pro případ právního jednání s povinným, měl by zákonodárce změnit právní

úpravu týkající se CEE tak, že soudní exekutor bude povinen vedení exekuce vůči povinnému zapsat do této evidence v okamžiku doručení vyrozumění o zahájení exekuce povinnému.

Právní úprava obsahuje poměrně široký seznam výjimek a odklonů od generálního inhibitoria, kterým je věnována kapitola osmá, v níž byla zodpovězena dílčí výzkumná otázka, tady jaké výjimky ze zákazu nakládání s majetkem existují a jak fungují. Výjimky z generálního inhibitoria jsou obsaženy především v ustanovení § 44a, ale nalezneme je i v § 44 odst. 4, § 54 odst. 5 EŘ a rovněž i v ustanovení § 321 a § 322 OSŘ.

Závěrem tak lze dodat, že institut generálního inhibitoria je velmi přínosný a skutečně přispívá k lepší vymahatelnosti vykonatelné pohledávky povinného, neboť do značné míry povinného motivuje ke spolupráci se soudním exekutorem za účelem co nejrychlejšího splnění vymáhané povinnosti, a tím k ukončení negativních důsledků generálního inhibitoria. Jen stěží si lze představit, že by bylo dosaženo účelu exekučního řízení bez tohoto institutu.

10. Zdroje

Monografie

- BARTOŇ, Michal a kol. *Základní práva*. Praha: Leges, 2016, 608 s.
- PAVELEC, Jan. *Zápisy práv do katastru nemovitostí*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021, 724 s.
- PSUTKA, Jindřich. *Společné jmění manželů*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, 320 s.
- SVOBODA, Karel. *Zastavení exekuce*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, 288 s.
- SVOBODA, Karel. *Exekuční řízení. Civilní proces z pohledu účastníka*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, 550 s.
- SVOBODA, Karel. *Společné jmění manželů a exekuce*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, 226 s.
- ŠÍNOVÁ, Renáta, HAMULÁKOVÁ, Klára a kol. In: PETROV KŘIVÁČKOVÁ, Jana. *Civilní proces. Obecná část a sporné řízení*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, 502 s.
- ŠTIKA, Martin. *Exekuce v praxi*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021. 288 s.
- ŠUSTROVÁ, Daniela a kol. *Katastr nemovitostí*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, 380 s.
- ULRICH, Ladislav. *Exekuční řízení. Komentované vzory podání*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, 185 s.
- WOLFOVÁ, Jitka., ŠTIKA, Martin. *Soudní exekuce*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, 336 s.

Komentáře

- BAREŠOVÁ, Eva a kol. *Katastrální zákon. Komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 568 s.
- DRÁPAL, Ljubomír. BUREŠ, Jaroslav. a kol. *Občanský soudní řád I, II. Komentář*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2009, 1600 s.
- JIRSA, Jaromír a kol. *Občanské soudní řízení. Soudcovský komentář. Kniha V (§251 až 376 o. s. ř.)*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2019. 632 s.
- KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, 1366 s.

- KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, 1167 s.
- LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský soudní řád (§ 251 až 376). Exekuční řád. Exekuční právo. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2015, 556 s.
- MELZER, Filip, TÉGL, Petr a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek III. § 419-654*. Praha: Leges, 2014, 1264 s.
- SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, ŠÍNOVÁ, Renáta. *Občanský soudní řád*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, 1627 s.
- SVOBODA, Karel. *Exekuční řád. Komentář*. 1. vydání [online databáze]. Praha: C. H. Beck, 2022 [cit. 16.7.2022]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgipwe2zygu>

Články z odborných časopisů

- HRABALOVÁ, Rita. Exekuce společného jmění manželů a obrana manžela povinného ve světle zákona č. 139/2015 Sb., *Komorní listy*, 2017, číslo vydání II., s. 13-19.
- KORBEL, František, PRUDÍKOVÁ, Dana. Nad změnami v exekučním řádu. *Právní rozhledy*, 20.11.2009, č. 22, s. 791.
- KORBEL, František, PRUDÍKOVÁ, Dana. Velké změny exekučního práva od 1. ledna 2013. *Právní rozhledy*, 2013, č. 1, s. 1-12.
- PREISLER, Pavel. K některým změnám v exekučním řádu, *Právní rozhledy*, 2010, č. 10, s. 363.
- SVOBODA, Karel. Zánik a vypořádání SJM pro účely exekuce. *Právní rozhledy* [online]. 2022, číslo vydání 7 [19.5.2022], s. 250-252. Dostupné na: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembsgjpxa4s7g5pxgxzsugya&groupIndex=3&rowIndex=0>.
- KARTNER, Martin. *Vzájemný vztah insolvenčního a exekučního řízení* [online]. epravo.cz, 21. 1. 2015 [cit. 10. 7. 2021]. Dostupné na: <https://www.epravo.cz/top/clanky/vzajemny-vztah-insolvenčního-a-exekucního-řízení-96739.html>.
- KOS, Jiří. *Generální inhibitorium a ochrana práv osob jednajících s povinným* [online]. epravo.cz, 6. 4. 2012, [cit. 10. června 2021]. Dostupné na: <https://www.epravo.cz/top/clanky/generalni-inhibitorium-a-ochrana-prav-osob-jednajících-s-povinným-81498.html>.

- MAXA, Hubert. Vypořádání společného jmění manželů v průběhu exekuce. *Právní rozhledy* [online]. 2020, 15-16 [cit. 19. 5. 2022], s. 522-528. Dostupné na: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembsgbpxa4s7ge2v6mjwl5zv6njsgl&groupIndex=0&rowIndex=0#>
- TICHÁ, Alena. Odklony od generálního inhibitoria v praxi. *Komorní listy*. 2014, číslo vydání I., s. 22-27.

Rozhodnutí

- Nález Ústavního soudu ze dne 21.4.2009, sp. zn. Pl. ÚS 29/08.
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 18.11.2009, sp. zn. I. ÚS 1032/2009.
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 30.7.2014, sp. zn. III. ÚS 546/14.
- Nález Ústavního soudu ze dne 10.9.2014, sp. zn. I. ÚS 3859/13.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26.2.2004, sp. zn. 20 Cdo 180/2003.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23.10.2007, sp. zn. 20 Cdo 2678/2006.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15.7.2010, sp. zn. 20 Cdo 3244/2008.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9.3.2011, sp. zn. 31 Cdo 4545/2008 (č. 84/2011 Sb. rozh. civ.).
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25.4.2013, sp. zn. 20 Cdo 2613/2011 (č. 21/2013 Sb. rozh. civ.)
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30.10.2013, sp. zn. 20 Cdo 2319/2013.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16.7.2014, sp. zn. 30 Cdo 147/2014.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30.9.2015, sp. zn. 29 Cdo 4116/2013.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30.11.2015, sp. zn. 29 ICdo 47/2013.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 4.5.2016, sp. zn. 21 Cdo 2569/2015.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5.4.2017, sp. zn. 20 Cdo 4109/2016.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 4.12.2019, sp. zn. 20 Cdo 1503/2019.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2.6.2020, sp. zn. 20 Cdo 1270/2020.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 4.8.2020, sp. zn. 20 Cdo 1934/2020.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16.12.2015, sp. zn. 8 Afs 91/2015-32.
- Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 27.1.2016, sp. zn. 15 Kse 6/2015-103.
- Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 15.2.2012, sp. zn. 54 Co 43/2012.
- Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 16.5.2019, sp. zn. 20 Co 48/2019.

Právní předpisy

- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších právních předpisů
- Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), ve znění zákona č. 7/2009 Sb. účinném ke dni 1.7.2009
- Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), ve znění zákona č. 286/2009 Sb. účinném ke dni 1. 11. 2009
- Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), ve znění zákona č. 396/2012 Sb. účinném ke dni 1. 1. 2013
- Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), ve znění pozdějších právních předpisů
- Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), ve znění zákona č. 286/2021 Sb. účinném ke dni 1. 1.2023
- Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších právních předpisů
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších právních předpisů
- Provděcí vyhláška Ministerstva vnitra č. 418/2001 Sb., o postupech při výkonu exekuční a další činnosti
- Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 329/2008 Sb., o centrální evidenci exekucí
- Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících
- Listina základních práv EU
- Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky
- Zákon č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí, ve znění pozdějších právních předpisů
- Vyhláška č. 358/2013 Sb., o poskytování údajů z katastru nemovitostí

Internetové zdroje

- EXEKUTORSKÁ KOMORA ČR, Počet zahájených exekucí (FO+PO), počet ukončených exekucí (FO+PO) (roční přehled). [online]. statistiky.ekcr.info, 28.4.2022 [cit. 18. května 2022]. Dostupné na <<https://statistiky.ekcr.info/media/exekutorska-komora-staticky-list-iii-kveten-2022-1.pdf>>.

- EXEKUTORSKÁ KOMORA ČR, Vícečetné exekuce. [online]. statistiky.ekcr.info, 8.8.2022 [cit. 12. srpna 2022]. Dostupné na <<https://statistiky.ekcr.info/media/exekutorska-komora-staticky-list-v-2q-2022.pdf>>.
- VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. Sněmovní tisk 804/0. Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti. [online]. psp.cz, [cit. 18.12.2020]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=804&CT1=0>>.
- Usnesení Ústavně právního výboru č. 154 ze dne 9. června 2009. Sněmovní tisk 804/1. [online]. psp.cz, [cit. 18.12.2020]. Dostupné na <<https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=804&CT1=1>>.
- KARTNER, Martin. *Vzájemný vztah insolvenčního a exekučního řízení* [online]. epravo.cz, 21. 1. 2015 [cit. 10.7.2021]. Dostupné na: <https://www.epravo.cz/top/clanky/vzajemny-vztah-insolvencniho-a-exekucniho-rizeni-96739.html>.
- KOS, Jiří. *Generální inhibitorium a ochrana práv osob jednajících s povinným* [online]. epravo.cz, 6.4.2012, [cit. 10. června 2021]. Dostupné na: <https://www.epravo.cz/top/clanky/generalni-inhibitorium-a-ochrana-prav-osob-jednajicich-s-povinnym-81498.html>.
- ČERNOCHOVÁ, Ilona. Co je list vlastnictví, jaké obsahuje údaje a která rizika může odhalit?. [online]. epravo.cz, 23.5.2022, [cit. 13.7.2022]. Dostupné na: <https://www.epravo.cz/top/clanky/co-je-list-vlastnictvi-jake-obsahuje-udaje-a-ktera-rizika-muze-odhalit-114716.html>.
- VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. Sněmovní tisk 778/0. Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o katastru nemovitostí (katastrální zákon). [online]. psp.cz, [cit. 14.7.2022]. Dostupné na: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=122613>.
- Důvodová zpráva k poslaneckému návrhu zákona o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně a doplnění dalších zákonů. Sněmovní tisk 725/0 [online]. psp.cz [cit. 14.7.2022]. Dostupné na: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=3&T=725>.
- EXEKUTORSKÁ KOMORA ČR. Ceník CEE [online]. ceecr.cz. [cit. 13.7.2022]. Dostupné na: <https://www.ceecr.cz/cenik>.

Abstrakt

Tématem této práce je institut generálního inhibitoria. Toto téma bylo zvoleno v souvislosti s dlouhodobým nárůstem zahajovaných exekucí. Cílem této práce je zejména důkladné prozkoumání institutu generálního inhibitoria za účelem zjištění, zda tento institut představuje dostatečnou ochranu majetkových zájmů oprávněného, a zda se nejedná nepřiměřený zásah do majetkových práv povinného a jeho manžela.

Práce se skládá z úvodu a dalších sedmi kapitol. Druhá kapitola se věnuje vymezení pojmu generálního inhibitoria. Ve třetí kapitole je rozebrána časová působnost zákazu nakládání s majetkem. V následující kapitole je srovnáváno generální inhibitorium s inhibitoriem speciálním, a to včetně jejich důsledků. Pátá kapitola je věnována prohlášení o majetku povinného. Následující dvě kapitoly jsou zaměřeny na důsledky generálního inhibitoria pro účastníky řízení a třetí osoby. Poslední kapitola je věnována výjimkám a odklonům z institutu generálního inhibitoria. Po hlavním textu práce pak následuje závěr a seznam použité literatury.

Abstract

The theme of this diploma thesis is The institute of general inhibitorium. This theme was chosen in the connection with increasing number of initiation of execution proceedings. The aim of this thesis is general research of the general inhibitorium for the purpose of finding out if the general inhibitorium represents a sufficient protection of the creditor's property interests and if it is inappropriate encroachment to the debtor's and his/her husband's property rights.

This thesis consists of introduction and another seven chapters. The second is dedicated to the definition of the general inhibitorium. The third chapter is devoted to the time scope of this legal institute. The following chapter is devoted to the difference between general and special inhibitorium, including the consequences. The fifth chapter is focused on the debtor's declaration of property. In the seventh and eight chapters includes an analysis of the impact of general inhibitorium on the debtor's husband, bailiff, debtor and third person. The last chapter contains of the exceptions and diversions from the general inhibitorium. After the main part of this thesis there are conclusion and a list of used literature.

Klíčová slova

Exekuční řízení, soudní exekutor, povinný, generální inhibitorium, speciální inhibitorium, relativní neplatnost právního jednání, absolutní neplatnost právního jednání.

Key words

Execution proceeding, bailiff, debtor, general inhibitorium, special inhibitorium, relative invalidity of legal action, absolute invalidity of legal action.